

قرارداد ژنو
راجع به معامله با اسیران جنگی
مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹

امضاءکنندگان ذیل نمایندگان مختار دولت‌های شرکت‌کننده در کنفرانس سیاسی که در شهر ژنو از تاریخ ۲۱ آوریل تا تاریخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ به منظور تجدیدنظر در قرارداد ژنو مورخ ۲۷ ژوئیه ۱۹۲۹ راجع به معامله با اسیران جنگی تشکیل گردیده نسبت به مراتب ذیل موافقت حاصل نمودند:

باب اول
مقررات عمومی

ماده ۱- دولت‌های معظمه متعهد می‌نمایند که این قرارداد را در همه احوال محترم شمارند و اتباع خود را به احترام آن وادارند.
ماده ۲- علاوه بر مقرراتی که باید در زمان صلح به موقع اجرا گذاشته شود این قرارداد در صورت وقوع جنگی که رسماً اعلان شده باشد یا هرگونه نزاع مسلحانه که بین دو یا چند دولت معظم متعهد بروز کند اجرا خواهد شد ولو آنکه یکی از دول مزبور وجود وضع جنگی را تصدیق نکند. این قرارداد درباره هرگونه موارد اشغال تمام یا قسمتی از خاک یکی از دول معظمه متعهد نیز معتبر است ولو آنکه اشغال مزبور با هیچ‌گونه مقاومت نظامی مواجه نشده باشد.

چنانچه یکی از دول داخل در جنگ عضو این قرارداد نباشد دولت‌های عضو معذک در روابط متقابل خود تابع این قرارداد خواهند بود و چنانچه آن دولت این قرارداد را قبول و مقررات آنرا اجرا کند در مقابل او نیز ملزم به اجرای این قرارداد خواهند بود.

ماده ۲- چنانچه نزاع مسلحانه جنبه بین‌المللی نداشته و در خاک یکی از دول معظمه متعهد روی دهد هر یک از دول داخل در جنگ مکلفند لاقلاً مقررات زیر را اجرا نمایند.

۱- با کسانی که مستقیماً در جنگ شرکت ندارند، به انضمام افراد نیروهای مسلحی که اسلحه به زمین گذاشته باشند یا کسانی که به علت بیماری یا زخم یا بازداشت و یا هر علت دیگری قادر به جنگ نباشند باید در همه احوال بدون هیچ‌گونه تبعیض ناشیه از نژاد، رنگ، مذهب، عقیده، جنس، اصل و نسب یا ثروت یا هر علت مشابه آن با اصول انسانیت رفتار شود.

اعمال ذیل در مورد اشخاص مذکور بالا در هر زمان و در هر مکان ممنوع است و خواهد بود:

الف - لطمه به حیات و تمامیت بدنی قتل من جمله قتل به تمام اشکال آن، زخم زدن، رفتار بی‌رحمانه، شکنجه و آزار.
ب - اخذ گروگان.

ج - لطمه به حیثیت اشخاص من جمله تحقیر و تحقیف.

د - محکومیت و اعدام بدون حکم قبلی دادگاهی که صحیحاً تشکیل شده و جامع تضمینات قضایی که ملل متمدن ضرورت می‌دانند باشد.

۲- بیماران و زخم‌داران جمع‌آوری و تحت معالجه قرار خواهند گرفت.

یک دستگاه نوع‌پروری بی‌طرف مانند کمیته بین‌المللی صلیب سرخ می‌تواند خدمات خود را به متخاصمین عرضه دارد.
گذشته از مراتب فوق دول متخاصم سعی خواهند کرد تمام یا قسمتی از سایر مقررات این قرارداد را از طریق موافقت‌نامه‌های اختصاصی به موقع اجراء گذارند.

اجرای مقررات فوق اثری در وضع متخاصمین نخواهد داشت.

ماده ۴- الف - اشخاص ذیل متعلق به یکی از طبقات مشروحه پایین که به دست دشمن افتند اسیر جنگی بدانگونه که مفهوم این قرارداد است شمرده می‌شوند:

۱- اعضاء نیروهای مسلح یکی از متخاصمین و همچنین اعضاء چریک و دسته‌های داوطلب که جزو نیروهای مسلح مزبور باشند.

۲- اعضاء سایر چریک‌ها و اعضاء سایر دسته‌های داوطلب به انضمام اعضاء نهضت‌های مقاومت متشکل متعلق به یک دولت متخاصم که در داخل یا خارج خاک خود مشغول عملیات باشند ولو آنکه خاک مزبور اشغال شده باشد مشروط به اینکه چریک‌ها یا دسته‌های داوطلب و نهضت‌های مقاومت متشکل مذکور جامع شرایط زیر باشند:

الف) یک نفر رئیس در رأس آنها باشد که مسئول اتباع خود باشد.

ب) دارای علامت مشخصه ثابتی باشند که از دور قابل تشخیص باشد.

ج) علناً حمل اسلحه نمایند.

د) در عملیات خود مطابق قوانین و رسوم جنگ رفتار نمایند.

۳- اعضاء نیروهای مسلح منظم که خود را وابسته به دولت یا مقامی معرفی نمایند که از طرف دولت دستگیرکننده به رسمیت شناخته نشده باشد.

۴- کسانی که همراه نیروهای مسلح هستند بی‌آنکه مستقیماً جزو آن نیروها باشند از قبیل اعضاء غیرنظامی کارکنان هواپیماهای

جنگي - خبرنگاران جنگي - تهیه‌کنندگان اجناس، اعضاء واحدهاي کار یا خدمت که عهده‌دار آسایش نیروهاي مسلحدن مشروط به اینکه از طرف نیروهاي مسلحي که همراهي مي‌کنند مجاز باشند براي اين منظور نیروهاي مسلح مزبور مکلفند کارت هويتي مطابق نمونه پیوست به اين قبيل اشخاص تسليم نمايند.

۵- کارکنان نیروهاي بحريه بازرگاني من جمله فرماندهان و ناخداها و شاگردان و کارکنان هواپيمايي کشوري دولت‌هاي متخاصم که به موجب ساير مقررات حقوق بين‌الملل از معامله مساعدتري برخوردار نيستند.

۶- اهالي اراضي اشغال نشده که در موقع نزديک شدن دشمن بي‌آنکه فرصت تشکيل نیروهاي منظم داشته باشند ارتجالاً براي مبارزه با دشمن اسلحه به دست مي‌گيرند مشروط به اینکه علناً حمل اسلحه نمايند و قوانين و رسوم جنگ را محترم شمارند.

ب - اشخاص ذيل از معامله‌اي که به موجب اين قرارداد براي اسيران جنگي تعيين گرديده برخوردار خواهند شد:

۱- اشخاصي که به نیروهاي مسلح کشور اشغال شده متعلق‌اند يا متعلق بوده‌اند در صورتیکه دولت اشغال‌کننده به علت همين تعلق اقدام به بازداشت آنها را لازم بدانند ولو آنکه آنها را قبلاً در زماني که جنگ در خارج خاک اشغالي ادامه داشته آزاد کرده بوده خصوصاً در موردی که اشخاص مزبور درصدد الحاق به نیروهاي مسلح اصلي خود که در جنگ داخل باشد برآمده و توفيق نيافته باشند يا در موردی که اشخاص مذکور به اخطاري که به منظور بازداشت به آنان بشود اطاعت ننمايند.

۲- اشخاص متعلق به يکي از طبقات مشروحه در اين ماده که دولت‌هاي بي‌طرف يا غيرمتخاصم آنها را در خاک خود پذيرفته و طبق حقوق بين‌المللي مکلف به بازداشت آنان مي‌باشند با قيد و شرط هرگونه معامله مساعدتري که دولت‌هاي مذکور بخواهند درباره آنان قائل شوند باستثناء مقررات مواد ۸، ۱۰، ۱۵، بند ۵ از ماده ۳۰، مواد ۵۸ لغايت ۶۷ و مواد ۹۲ و ۱۲۶ و به استثنای مقررات مربوط به دولت‌هاي حامي در موقعی که بين دول متخاصم با دولت‌هاي بي‌طرف يا غيرمتخاصم روابط سياسي موجود باشد. در موقعی که روابط سياسي مزبور موجود باشد دول متخاصم متبوع اشخاص مذکور مجاز خواهند بود وظائفي را که به موجب اين قرارداد به عهده دول حامي است نسبت به آن اشخاص اجراء نمايند بدون آنکه اين عمل از وظائفي که دول مزبور معمولاً به موجب رسوم و عهود سياسي و کنسولي اجراء مي‌نمايند چيزي بکاهد.

ج) اين ماده اساسنامه کارکنان بهداري و مذهبي را به نحویکه در ماده ۳۲ اين قرارداد پيش‌بينی شده محفوظ مي‌دارد.

۵- اين قرارداد درباره اشخاص مذکور در ماده ۴ از لحظه‌اي که به دست دشمن افتند تا آزادي و اعاده قطعي آنها به کشورشان اجراء خواهد شد.

اگر شك باشد که اشخاصي که عمل مخاصمت‌آمیز مرتکب شده و به دست دشمن افتاده‌اند متعلق به کدام یک از طبقات مذکور در ماده

۴ مي‌باشند اشخاص مزبور تا وضعشان به توسط دادگاه صالح معلوم نگردیده از حمايت اين قرارداد برخوردار خواهند بود.

۶- علاوه بر موافقت‌نامه‌هايي که در مواد ۱۰، ۲۳، ۲۸، ۳۳، ۴۰، ۴۵، ۴۶، ۶۷، ۷۲، ۷۳، ۱۰۹، ۱۱۰، ۱۱۸، ۱۱۹، ۱۲۲ اين قرارداد بالصرحه پيش‌بينی شده دولت‌هاي معظمه متعاهد مي‌توانند موافقت‌نامه‌هاي اختصاصي ديگري راجع به هر مسئله که حل آن را اختصاصاً مقتضي بدانند منعقد سازند. هيچ موافقت‌نامه اختصاصي نمي‌تواند به وضع اسيران جنگي به نحوي که به موجب اين قرارداد معين شده لطمه بزند يا حقوقي را که برطبق اين قرارداد براي آنها مقرر است تقليل دهد.

اسيران جنگي در تمام مدتي که مشمول قراردادند از مزايای موافقت‌نامه‌هاي مزبور برخوردار خواهند شد مگر آنکه در آن موافقت‌نامه‌ها يا موافقت‌نامه‌هاي بعدي صريحاً خلاف آن مقرر شده باشد و يا يکي از دول متخاصم اقدامات مساعدتري درباره آن اتخاذ کرده باشد.

۷- اسيران جنگي نمي‌توانند در هيچ حالي از تمام يا قسمتي از حقوقي که به موجب اين قرارداد يا احياناً به موجب موافقت‌نامه‌هاي اختصاصي مذکور در ماده قبل درباره آنان تأمين شده صرف‌نظر نمايند.

۸- اين قرارداد با معاضدت و تحت نظر دولت‌هاي حامي که عهده‌دار حفظ منافع دول متخاصم به موقع اجراء گذارده خواهد شد. براي

اين منظور دولت‌هاي حامي مي‌توانند علاوه بر مأمورين سياسي و کنسولي خود نمايندگاني از ميان اتباع خود يا از ميان اتباع دولت‌هاي بي‌طرف ديگر تعيين نمايند.

نمايندگان مزبور مورد پذيرش دولتي که نزد آن انجام وظيفه خواهند کرد قرار گيرند.

دولت‌هاي متخاصم به وسيع‌ترين وجهي در انجام وظيفه مأمورين يا نمايندگان دولت‌هاي بي‌طرف تسهيل خواهند کرد.

مأمورين يا نمايندگان دول حامي نبايد در هيچ مورد از حدود وظيفه خود بنحوي که از اين قرارداد مستفاد مي‌شود تجاوز کنند مخصوصاً بايد ضروريات عاليه امنيت دولتي را که نزد آن انجام وظيفه مي‌نمايند رعايت نمايند.

۹- مقررات اين قرارداد با فعاليت‌هاي نوعپرورانه که کمیته بين‌المللي صليب سرخ يا هر دستگاه بشردوست بي‌طرف ديگر براي حمايت اسيران جنگي و کمک به آنان با موافقت دولت‌هاي متخاصم مربوطه به عمل آورد مانعه‌الجمع نخواهد بود.

۱۰- دولت‌هاي متعاهد مي‌توانند در هر موقع بين خود توافق نمايند که وظائفي را که به موجب اين قرارداد به دول حامي محول است به يك دستگاه بين‌المللي که جامع کلیه تضمينات بيطرفي و کارآمدي باشد محول سازند.

چنانچه بعضي از اسيران جنگي به علتی از فعاليت يك دولت حامي با يك دستگاه که در بند اول اين ماده تعريف شده بهره‌مند نباشند يا بهره‌مند بوده و ديگر استفاده نکنند دولت بازداشت‌کننده بايد خواه از يك دولت بي‌طرف و خواه از يکي از دستگاه‌هاي بي‌طرف تقاضا کند وظائفي را که به موجب اين قرارداد به عهده دول حامي که از طرف دولت‌هاي متخاصم تعيين مي‌شوند محول است برعهده گيرد.

چنانچه تأمین حمایت بدین طریق مقدور نباشد دولت بازداشت‌کننده باید از يك دستگاه نوعپروري مانند کمیته بین‌المللي صليب سرخ تقاضا کند وظایف نوعپرورانه را که به موجب این قرارداد به دول حامی محول است عهده‌دار گردد و باید با قید مقررات این ماده خدماتی را که از طرف چنین دستگاهی عرضه می‌شود بپذیرد.

هر دولت بی‌طرف یا هر دستگاهی که برای مقاصد بالا توسط دولت ذریرت دعوت می‌شود یا خدمات خود را عرضه می‌کند باید در فعالیت خود متوجه مسئولیت خویش در قبال دولت متخاصم متبوع افراد مورد حمایت این قرارداد بود و تضمینات کافی بدهد که قادر است وظائف مزبور را تأمین نماید و بی‌طرفانه انجام دهد.

تخلف از مقررات فوق به اتکاء هیچ موافقت‌نامه اختصاصی بین دولت‌ها که یکی از آنها ولو به‌طور موقت به علت وقایع نظامی من‌جمله در صورت اشغال تمام یا قسمت مهمی از خاک خود در قبال دولت دیگر یا در قبال متحدین خود را از حیث آزادی مذاکرات محدود باشد مجاز نیست.

در هر جا که در این قرارداد عنوان دولت حامی ذکر شده عنوان مزبور شامل دستگاههایی که به منظور این ماده جانشین دولت حامی هستند نیز می‌باشد.

ماده ۱۱- دولت‌های حامی درک لیه مواردی که از لحاظ منافع اشخاص مورد حمایت مفید بدانند من‌جمله در صورت بروز اختلاف بین دول متخاصم در باب اجرا یا تفسیر مقررات این قرارداد در حل اختلاف وساطت خواهند کرد.

برای این منظور هر یک از دول حامی می‌تواند بنابر دعوت يك طرف متخاصم یا راساً به دولت‌های متخاصم پیشنهاد کند که جلسه‌ای از نمایندگان خود و مخصوصاً از مقامات مسئول سرنوشت اسیران جنگی احیاناً در خاک بی‌طرف که به مناسب انتخاب شده باشد تشکیل دهند. دولت‌های متخاصم مکلفند به پیشنهادهایی که در این زمینه دریافت می‌دارند ترتیب اثر دهند.

دول حامی می‌توانند عندالاقضاء یکی از شخصیت‌های يك دولت بی‌طرف یا شخصیتی را که از طرف کمیته بین‌المللي صليب سرخ به نمایندگی معین شده باشد برای شرکت در جلسه مزبور جهت تصویب دولت‌های متخاصم پیشنهاد نمایند.

باب دوم

حمایت کلی اسیران جنگی

ماده ۱۲- اسیران جنگی در اختیار دولت دشمن می‌باشند نه در اختیار اشخاص یا نیروهایی که آنها را اسیر کرده‌اند. قطع‌نظر از مسئولیت‌های شخصی که ممکن است موجود باشد دولت بازداشت‌کننده مسئول معامله‌ای است که با اسیران مزبور می‌شود.

دولت بازداشت‌کننده نمی‌تواند اسیران جنگی را به دولت دیگری انتقال دهد مگر آنکه آن دولت عضو قرارداد باشد آن هم پس از آنکه مطمئن شود که دولت مزبور مایل و قادر به اجرای قرارداد است. وقتی که اسیران بدین طریق انتقال یابند مسئولیت اجرای قرارداد در تمام مدتی که اسیران سپرده به دولت مزبورند به عهده آن دولت خواهد بود.

معهداً در صورتیکه دولت مزبور از تعهد خود در اجرای مقررات قرارداد در هر قسمت مهم آن تخلف کند دولتی که اسیران جنگی را انتقال داده باید به وصول اخطار دولت حامی اقدامات مؤثری برای اصلاح وضع به عمل آورد و یا اعاده اسیران جنگی را تقاضا کند. چنین تقاضایی حتمی الاجراء است.

ماده ۱۳- با اسیران جنگی باید در هر زمان با انسانیت رفتار شود. هر عمل یا غفلت غیرموجه از طرف دولت بازداشت‌کننده که موجب فوت يك اسیر جنگی شود یا سلامت او را شدیداً در خطر اندازد ممنوع است و در حکم تخلف مهم از این قرارداد شمرده خواهد شد. مخصوصاً هیچ اسیر جنگی را نمی‌توان مورد جرح جسمانی یا آزمایش طبی یا علمی از هر قبیل که مجوز آن معالجه طبی اسیر مزبور نبوده و به نفع وی نباشد قرار داد.

همچنین اسیران جنگی باید در هر زمان بالاخص در مقابل هرگونه عمل خشونت‌آمیز یا تهدید و در مقابل ناسزا و کنجکاوای مردم حمایت شوند.

اقدامات قضایی بر علیه آنان ممنوع است.

ماده ۱۴- اسیران جنگی در همه احوال ذیحق به حرمت شخص و شرافت خویش می‌باشند.

با زنان باید با کلیه احتراماتی که لازمه جنس آنان است رفتار شود و در هر حال باید از همان معامله مساعدی که در حق مردان اعطاء می‌شود برخوردار گردند.

اسیران جنگی استعداد کشوری خود را بنحوی که هنگام اسارت موجود بوده حفظ می‌کنند و دولت بازداشت‌کننده نباید اعمال استعداد مزبور را در خاک خود یا در خارج محدود سازد مگر در حدودی که اسارت اقتضا کند.

ماده ۱۵- دولت بازداشت‌کننده اسیران جنگی مکلف است نگاهداری آنان را به رایگان فراهم آورد و معالجه طبی را که وضع مزاجی آنها اقتضا دارد مجاناً تأمین کند.

ماده ۱۶- با رعایت مقررات این قرارداد راجع به درجه و جنس اسیران و با قید هرگونه معامله ممتاز که در حق اسیران جنگی به علت وضع مزاجی و سن و استعداد حرفه‌ای آنها اعطاء می‌شود دولت بازداشت‌کننده باید با اسیران جنگی عموماً به يك نحو و بدون هیچ‌گونه تفاوت ناشی از نژاد، ملیت، مذهب، عقیده سیاسی یا هر تفاوت دیگری که مبنی بر نظائر علل مزبور باشد رفتار کند.

باب سوم
اسارت
بخش اول
شروع اسارت

ماده ۱۷- اسیر جنگی در موقع تحقیق مکلف نیست جز نام و نام خانوادگی و تاریخ تولد و شماره خود و (در صورتیکه شماره نداشته باشد) مطلبی نظیر آن (موضوع دیگری اظهار دارد).

در صورتی که قاصداً از این قاعده تخلف کند ممکن است از حیث امتیازاتی که به اسیران هم درجه یا هم وضع او داده می‌شود مورد تضییقاتی واقع گردد.

هر یک از دولت‌های متخاصم مکلف است به هر شخصی که در قلمرو وی واقع و ممکن است به اسارت جنگی درآید یک کارت هویت حامی نام - نام خانوادگی - درجه - شماره یا مشخصات نظیر آن و تاریخ تولد بدهد. به علاوه کارت مزبور ممکن است حاوی امضاء یا اثر انگشت یا هر دو و هرگونه مشخصات دیگری که دولت‌های متخاصم مایل باشند درباره اشخاص متعلق به نیروهای نظامی خود به آن اضافه کنند باشد. ابعاد کارت باید حتی‌الامکان $۱۰ \times ۶/۵$ سانتیمتر بوده و در دو نسخه تنظیم شود.

اسیر جنگی باید این کارت را هر موقع مطالبه شود ارائه دهد ولی در هیچ مورد نباید کارت را از او گرفت. هیچ‌گونه شکنجه بدنی یا روحی و هیچ‌گونه فشاری نباید به اسیران جنگی وارد آید تا از آنان اطلاعاتی از هر قبیل کسب گردد. اسیرانی که از دادن اطلاع خودداری کنند نباید مورد تهدید یا دشنام قرار گیرند یا در معرض ناراحتی و سلب مزایا از هر قبیل واقع گردند. اسیران جنگی که به علل جسمانی یا فکری قادر به ابراز هویت خود نباشند به اداره بهداری تسلیم خواهند شد. هویت این قبیل اسیران به هر وسیله که ممکن باشد با رعایت قیود و شرایط بند بالا معلوم خواهد گردید.

بازجویی از اسیران جنگی باید به زبانی که بفهمند به عمل آید.

ماده ۱۸- کلیه اشیاء و لوازم مصرف شخصی (به استثنای اسلحه - اسب - تجهیزات نظامی و اسناد نظامی) در تصرف اسیران جنگی باقی خواهد ماند همچنین کلاه‌خودهای فلزی و ماسک‌های ضدگاز و کلیه اشیاء دیگری که به منظور حفاظت شخصی به آنان داده شده نزد خود آنها باقی خواهد ماند و نیز اشیاء و لوازم مربوط به ملبوس یا تغذیه آنان در اختیار خودشان خواهد ماند ولو آنکه اشیاء و لوازم مزبور جزو تجهیزات نظامی رسمی آنان باشد.

اسیران جنگی در هیچ موقعی نباید بی‌سند هویت بمانند. به کسانی که فاقد سند هویت باشند دولت بازداشت‌کننده سند هویت تسلیم خواهد نمود.

علائم درجه و ملیت و نشان‌ها و اشیایی را که بالاخص ارزش شخصی یا احساسی دارند نباید از اسیران جنگی گرفت.

وجه نقدی اسیران جنگی را نمی‌توان از آنان گرفت مگر بر حسب دستور یک نفر افسر آنها پس از آنکه مبلغ آن با مشخصات صاحب آن در دفتر مخصوص ثبت و رسید کاملی که به‌طور خوانا حاوی نام و درجه و واحد شخص صادرکننده رسید باشد به صاحب نقدینه تسلیم گردد. وجهی که به پول کشور بازداشت‌کننده باشد با وجه دیگری که بنا به تقاضای اسیر به پول آن کشور تبدیل شده طبق ماده ۶۴ به بستانکار حساب اسیر منظور خواهد شد.

دولت بازداشت‌کننده نمی‌تواند اشیاء قیمتی اسیران جنگی را جز به علل امنیت ضبط کند. در این صورت طریق عمل همان است که درباره وجه نقدی ذکر گردید.

اشیاء مزبور و وجه نقدی که به پولی غیر از پول دولت بازداشت‌کننده بوده و صاحب آنان تقاضای تبدیل آن را به پول آن دولت نکرده باشند باید توسط دولت بازداشت‌کننده نگاهداری و در پایان اسارت به همان شکل اصلی به اسیر مسترد گردد.

ماده ۱۹- اسیران جنگی در اسرع وقت پس از آنکه دستگیر شوند باید به بازداشتگاه‌هایی که نسبتاً از منطقه جنگ دور باشند اعزام شوند تا از خطر برکنار باشند.

فقط اسیرانی را می‌توان موقتاً در یک منطقه خطرناک نگاهداشت که به علت جراحات یا بیماری اعزام آنها به جای دیگر خطرناک‌تر از اقامت در محل باشد.

اسیران جنگی را نباید در زمانی که منتظر تخلیه از منطقه جنگند بی‌جهت در معرض خطر قرار داد.

ماده ۲۰- تخلیه اسیران جنگی باید همیشه با انسانیت و در شرایطی نظیر شرایط نقل و انتقال قوای دولت بازداشت‌کننده صورت گیرد. دولت بازداشت‌کننده برای اسیران جنگی که تخلیه می‌شوند آب مشروب و غذا به مقدار کافی و همچنین ملبوس و پرستاری طبی لازم را تأمین خواهد کرد. به علاوه کلیه احتیاطات مفید را به عمل خواهد آورد که در حین تخلیه امنیت داشته باشند و هر چه زودتر صورت اسیران تخلیه‌شده را تنظیم خواهد نمود.

اگر لازم باشد که اسیران جنگی در مدت تخلیه از بازداشتگاه‌های موقت عبور کنند مدت اقامت آنها در این قبیل بازداشتگاهها حتی‌الامکان کوتاه خواهد بود.

بخش دوم

بازداشت اسیران جنگی

فصل اول

کلیات

ماده ۲۱- دولت بازداشت‌کننده می‌تواند اسیران جنگی را بازداشت کند و می‌تواند به آنها قذغن کند که از حدود معینی از بازداشتگاه خود دورتر نروند و یا در صورتی که بازداشتگاه محصور باشد از حصار آن عبور نکنند. سوای مقررات این قرارداد راجع به مجازات‌های جزایی و انتظامی نمی‌توان اسیران مزبور را زندانی کرد یا تحت نظر قرار داد مگر آنکه این اقدام برای حفظ سلامت آنها ضرورت داشته باشد. و در هر حال این وضع نباید بیش از طول مدت وجود موجوداتی که آن وضع را ایجاد کرده طول بکشد.

اسیران جنگی را می‌توان بعضاً یا تماماً به قید قول یا تعهد در صورتی که قوانین کشور متبوع آنان اجازه دهد آزاد ساخت. این اقدام خصوصاً در مواردی که در بهبود وضع مزاجی آنان دخیل باشد به عمل خواهد آمد ولی هیچ اسیری نمی‌توان مجبور کرد به قید قول یا تعهد قبول آزادی نماید.

هر دولت متخاصم به محض شروع مخاصمات قوانین و مقرراتی را که به موجب آن اتباع وی می‌توانند به قید قول یا تعهد قبول آزادی نمایند به دولت طرف خود ابلاغ خواهد کرد. اسیرانی که به موجب این قوانین و مقررات به قید قول یا تعهد آزاد می‌شوند مکلفند به قید شرافت شخصی خویش تعهداتی را که چه در قبال دولت متبوع خود و چه در قبال بازداشت‌کننده تقبل کرده‌اند کاملاً ایفا نمایند. در این قبیل موارد دولت متبوع آنها نباید از آنان هیچ خدمتی را که برخلاف قول یا تعهد آنان باشد بخواهد یا قبول کند.

ماده ۲۲- اسیران جنگی را نمی‌توان جز روی زمین محکم که جامع کلیه تضمینات بهداشتی و سلامتی باشد بازداشت نمود. جز در موارد مخصوص که نفع خود اسیران در آن باشد نباید آنها را در توقیف‌گاه‌های نظامی بازداشت کرد.

اسیران جنگی که در نواحی غیر سالم یا در نواحی که آب‌وهوای آن برای آنان مضر باشد بازداشت شده باشند باید هرچه زودتر به محل دیگری که آب‌وهوای آن مناسب‌تر باشد انتقال یابند. دولت بازداشت‌کننده اسیران جنگی را با رعایت ملیت و زبان و عادات آنان در بازداشتگاه‌ها یا تقسیمات بازداشتگاه‌ها مجتمع خواهد ساخت. اسیران مزبور را نباید از اسیران جنگی متعلق به نیروهای مسلحی که هنگام دستگیری در آن نیروها خدمت می‌کردند مجزا ساخت مگر آنکه خودشان به این کار رضا دهند.

ماده ۲۳- هیچ اسیر جنگی را در هیچ موقع نمی‌توان به ناحیه‌ای فرستاد یا در ناحیه‌ای بازداشت کرد که در معرض آتش منطقه جنگ باشد و همچنین نمی‌توان به وسیله وجود او بعضی نقاط یا بعضی نواحی را از عملیات نظامی مصون ساخت.

اسیران جنگی به همان میزان اهالی کشوری محل پناهگاه‌های ضد بمباران هوایی و هر نوع خطر جنگی دیگر در اختیار خود خواهند داشت. به استثنای کسانی که از میان آنها در حفظ محوطه خود از خطرات مزبور شرکت دارند سایرین باید بتوانند در اسرع وقت به محض آژیر خود را به پناهگاه برسانند. هرگونه اقدام حفاظتی دیگر که درباره اهالی به عمل می‌آید درباره آنان نیز باید به عمل آید. دولت‌های بازداشت‌کننده متقابلاً کلیه اطلاعات مفید را درباره موقع جغرافیایی بازداشتگاه‌های اسیران جنگی به توسط دولت‌های حامی به یکدیگر ابلاغ خواهند کرد.

هر موقع که مقتضات نظامی اجازه دهد بازداشتگاه‌های اسیران جنگی به وسیله حروف P.O یا P.W که به طور مشخص و مشهود از آسمان معلوم باشد در روز نشان داده خواهد شد. معهداً دولت‌های ذیربط می‌توانند وسیله دیگری برای نشان دادن بین خودشان قرار بگذارند فقط بازداشتگاه‌های اسیران جنگی را بدینوسیله می‌توان نشان داد.

ماده ۲۴- بازداشتگاه‌های عبوری یا بازداشتگاه‌های طبقه‌بندی اسیران جنگی که جنبه دائمی دارند باید با شرایطی نظیر آنچه که در این بخش پیش‌بینی شده احداث گردند و اسیران جنگی موجود در آنها از همان ترتیباتی که در سایر بازداشتگاه‌ها مقرر است برخوردار خواهند بود.

فصل دوم

مسکن و غذا و ملبوس اسیران جنگی

ماده ۲۵- وضع مسکن اسیران جنگی باید به خوبی وضع مسکن نیروهای کشور بازداشت‌کننده که در همان ناحیه اقامت دارند باشد. در وضع مسکن اسیران جنگی باید اخلاق و عادات آنان را مورد رعایت قرار داد و در هیچ حالی نباید وضع مسکن مضر به سلامت آنان باشد. مقررات فوق مخصوصاً درباره خوابگاه اسیران جنگی چه از حیث مساحت کلی و حداقل حجم هوا و چه از حیث اثاث و لوازم خواب من‌جمله رویوش به موقع اجرا گذارده خواهد شد.

محل‌هایی که برای مصرف شخصی یا جمعی اسیران جنگی تخصیص داده می‌شود باید کاملاً غیرمربوب بوده و به حد کافی گرم شود و نور داشته باشد خصوصاً در فاصله بین غروب و ساعتی که چراغ‌ها خاموش می‌شود همه گونه احتیاط در مقابل خطر آتش‌سوزی به عمل آید. در کلیه بازداشتگاه‌هایی که اسیران جنگی مرد و زن با هم نگاهداری می‌شوند باید خوابگاه‌های مجزا برای این زنان تخصیص داده شود.

ماده ۲۶- جیره اساسی یومیه باید از حیث کم و کیف و تنوع کافی باشد به طوری که اسیران جنگی را در حال سلامت کامل نگاهدارد و از تقلیل وزن آنها یا عوارض کم‌غذایی جلوگیری کند. در تغذیه اسیران جنگی باید رژیم غذایی عادی آنها رعایت شود. دولت بازداشت کننده برای اسیران جنگی که کار می‌کنند غذای اضافی لازم را تهیه خواهد کرد که بتواند کار محوله را انجام دهند. آب مشروب کافی برای اسیران جنگی تهیه خواهد شد. استعمال دخانیات مجاز خواهد بود. باید در حدود امکان اسیران جنگی را در تهیه غذای معمولی شرکت داد و برای این منظور ممکن است در آشپزخانه از آنان استفاده کرد. به علاوه باید وسائل لازم به آنها داده شود تا اضافه غذایی را که در اختیار دارند خودشان درست کنند. محل‌های متناسبی برای غذاخوری افراد و افسران پیش‌بینی خواهد شد. هرگونه مجازات انتظامی دسته جمعی که از حیث غذا صورت گیرد ممنوع است.

ماده ۲۷- ملبوس - لباس زیر و کفش توسط دولت بازداشت کننده با توجه به آب و هوای محل اسیران جنگی به مقدار کافی برای آنان تهیه خواهد شد.

اونیفرم نیروهای دشمن که به دست دولت بازداشت کننده افتد در صورتیکه با آب و هوای محل مناسب باشد برای ملبوس اسیران جنگی مصرف خواهد شد. تعویض و اصلاح این اشیاء به طور منظم توسط دولت بازداشت کننده صورت خواهد گرفت. از این گذشته اسیران جنگی که کار می‌کنند هر جا که نوع کار لباس مخصوص را ایجاب کند لباس مخصوص آن کار را دریافت خواهند کرد.

ماده ۲۸ - در کلیه بازداشتگاهها فروشگاه‌هایی دایر خواهد شد که اسیران جنگی خواربار و اشیاء عادی و صابون و دخانیات را از آنجا برای خود تهیه کنند و بهای فروش آن نباید در هیچ موردی از بهای کسب محلی تجاوز کند. سود فروشگاه‌ها به نفع اسیران جنگی به مصرف خواهد رسید. برای این منظور حساب مخصوصی دایر خواهد شد. متعمد بازداشت‌گاه، حق خواهد داشت در اداره امور فروشگاه و اداره سرمایه آن شرکت نماید. در موقع انحلال بازداشتگاه موجودی بستانکار حساب مخصوص مزبور به یک دستگاه نوع‌روری بین‌المللی تسلیم خواهد شد که به نفع اسیران جنگی همان ملیتی که در تشکیل حساب مزبور شرکت داشته‌اند مصرف شود. در صورت اعاده عمومی اسیران به میهن خودشان سود مزبور توسط دولت بازداشت کننده نگاهداشته خواهد شد مگر آنکه قرار دیگری بین دول ذیربط درباره آن داده شده باشد.

بهداشت و پرستاری طبی

ماده ۲۹- دولت بازداشت کننده مکلف است کلیه اقدامات بهداشتی لازم را به منظور تأمین نظافت و سلامت بازداشتگاهها و جلوگیری از بیماری‌های واگیردار به عمل آورد.

اسیران جنگی روز و شب تأسیساتی مطابق قواعد بهداشت که در حال نظافت دائمی نگاهداشته شود در اختیار خود خواهند داشت. از این گذشته غیر از حمامها و دوش‌هایی که در بازداشتگاه موجود خواهد بود برای اسیران جنگی آب و صابون به مقدار کافی به منظور نظافت بدنی روزانه و شست‌وشوی لباس زیر جهت آنان تهیه خواهد شد. برای این منظور تأسیسات و تسهیلات و وقت لازم به آنها اعطاء خواهد شد.

ماده ۳۰- هر بازداشتگاه یک درمانگاه متناسب خواهد داشت که اسیران جنگی در آنجا پرستاری شوند همچنین دارای یک رژیم غذایی متناسب خواهد بود. در صورت لزوم باید اماکن مجزا برای بیماران مبتلا به بیماری‌های واگیردار و اختلالات دماغی تخصیص داده شود. اسیران جنگی که مبتلا به بیماری شدید باشند و یا کسانی که وضع مزاجی آنها معالجات مخصوص یا عمل جراحی یا بستری شدن در بیمارستان را ایجاب کند باید در هر دستگاه نظامی یا کشوری که برای معالجه آنها صلاحیت دارد پذیرفته شوند ولو آنکه بنا باشد در آتیه نزدیکی به میهن خود اعاده گردند.

برای پرستاری معلولین دائمی و مخصوصاً برای نابینایان و تجدید تعلیم آنان تا زمانیکه به میهن خودشان اعاده شده‌اند تسهیلات خاصی فراهم خواهد گردید.

اسیران جنگی مرجحاً توسط کارکنان بهداری دولت متبوع خود و در صورت امکان توسط کارکنان بهداری هم‌میهن خود تحت معالجه قرار خواهند گرفت.

اسیران جنگی را نمی‌توان از مراجعه به مقامات بهداری به منظور معاینه ممنوع ساخت. مقامات بازداشت‌کننده باید به هر اسیر جنگی که مورد معالجه قرار گرفته در صورت تقاضای او گواهی‌نامه رسمی حاوی نوع جراحات یا بیماری و مدت معالجه و معالجاتی که شده تسلیم نمایند.

المثنای گواهی‌نامه مزبور به آژانس مرکزی اسیران جنگی ارسال خواهد شد.

هزینه معالجه به انضمام هزینه کلیه اشیاء لازم جهت حفظ سلامت اسیران جنگی من جمله اعضاء مصنوعی (دندان و غیره) و عینک به عهده دولت بازداشت کننده خواهد بود.

ماده ۳۱- لااقل ماهی یک بار بازرسی طبی از اسیران جنگی به عمل خواهد آمد. این کار شامل بررسی و ثبت وزن هر اسیر خواهد بود و

منظور از آن بالاخص رسیدگی به وضع عمومی سلامت و تغذیه و نظافت و کشف بیماری‌های واگیردار من جمله سل و مالاریا و ابتلائات زهرویی خواهد بود. برای این منظور باید از موثرترین اصول ممکن مانند رادیوگرافی منظم به‌طور سری روی میکروفیلم جهت کشف سل در ابتدای ابتلا استفاده نمود.

ماده ۳۲- اسیران جنگی که جزو اداره بهداری نیروهای مسلح خود نبوده ولی طیب یا دندانساز یا پرستار باشند ممکن است دولت بازداشت کننده از آنها بخواهد که فنون طبی خود را به نفع اسیران جنگی تابع دولت خودشان به کار برند ولی در این صورت باید با این اشخاص همان معامله بشود که با اعضاء بهداری مشابه که در بازداشت دولت بازداشت‌کننده هستند می‌شود. این اشخاص از هر کاری که به موجب ماده ۴۹ ممکن است به آنها تحمیل شود معاف خواهند بود،

فصل چهارم

کارکنان بهداری و مذهبی که برای کمک به اسیران جنگی نگاه داشته می‌شوند

ماده ۳۳- اعضاء کارکنان بهداری و مذهبی که به منظور کمک به اسیران جنگی در اختیار دولت بازداشت کننده نگاهداشته می‌شوند اسیر جنگی شمرده نخواهند شد ولی باید لاقلاً از کلیه مزایا و حمایت این قرارداد برخوردار شوند و همچنین کلیه تسهیلات لازم برای آنان فراهم گردد که بتوانند به اسیران جنگی کمک طبی یا معاونت مذهبی نمایند.

این اشخاص در حدود قوانین و مقررات نظامی دولت بازداشت کننده و تحت امر ادارات مربوطه به اجرای وظائف طبی یا روحانی خود به نفع اسیران جنگی که مرجحاً متعلق به نیروهای مسلح متبوع خودشان باشد بر طبق وجدان حرفه‌ای خود ادامه خواهند داد. به علاوه در اجرای مأموریت طبی یا روحانی خود از تسهیلات زیر برخوردار خواهند بود:

الف) مجاز خواهند بود که اسیران جنگی موجود در دسته‌های کار یا در بیمارستانهای واقع در خارج بازداشتگاه را در فواصل معین معاینه نمایند. دولت بازداشت‌کننده وسائل نقلیه لازم را برای این منظور در اختیار آنان خواهد گذاشت.

ب) در هر بازداشتگاهی ارشد پزشکان نظامی با رعایت قدمت توقف در درجه نظامی در قبال مقامات نظامی بازداشتگاهها مسئول کلیه عملیات کارکنان بهداری بازداشت شده خواهد بود. برای این منظور دولت‌های متخاصم در بدو شروع مخاصمات قرار لازم را جهت انطباق درجات کارکنان بهداری خود به انضمام کارکنان جمعیت‌های مذکور در ماده ۲۶ قرارداد ژنو مورخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ راجع به بهبود سرنوشت زخم‌داران و بیماران نیروهای مسلح هنگام اردوکشی بین خود خواهند داد. پزشک مزبور و کشیشان عسکر در مورد کلیه مسائل مربوط به وظیفه خود حق مراجعه مستقیم به فرماندهان مسئول بازداشتگاه خواهند داشت و مقامات مزبور باید همه‌گونه تسهیلات لازم را برای مکاتبات مربوط به این مسائل جهت آنان فراهم آورند.

ج) کارکنانی که نگاهداشته شده‌اند اگرچه تابع انتظامات بازداشتگاه خود می‌باشند ولی نباید به انجام هیچ کاری که خارج از وظیفه طبی یا مذهبی آنان باشد مجبور شوند.

دولت‌های متخاصم در مدت مخاصمات قراری بین خود برای تعویض این کارکنان خواهند داد و طرز آن را معین خواهند نمود. هیچ‌یک از مقررات بالا دولت بازداشت کننده را از تعهداتی که در زمینه بهداری و روحانی درباره اسیران جنگی به عهده دارد معاف نمی‌سازد.

فصل پنجم

مذهب و فعالیت‌های فکری و بدنی

ماده ۳۴- به اسیران جنگی برای اجرای مذهب خود و حضور در مراسم مذهبی خود آزادی کامل داده خواهد شد مشروط به اینکه از مقررات انتظامی جاری که توسط مقام نظامی وضع شده اطاعت نمایند.

اماکن مناسب برای مراسم مذهبی آنان اختصاص داده خواهد شد.

ماده ۳۵- کشیشان عسکر که به دست نیروی دشمن بیفتند و برای کمک به اسیران جنگی بمانند یا نگاهداشته شوند مجاز خواهد بود به اسیران جنگی کمک کنند و موافق وجدان مذهبی خود آزادانه در میان همکیشان خویش مراسم مذهبی را اجرا نمایند. کشیشان مزبور بین بازداشتگاهها و دسته‌های کار اسیران جنگی متعلق به یک نیروی مسلح و متکلم به یک زبان یا متدین به یک دیانت تقسیم خواهند شد. از تسهیلات خصوصاً از وسائل نقلیه مذکور در ماده ۳۳ برای دیدار اسیران جنگی خارج بازداشتگاه بهره‌مند خواهند بود. از آزادی مکاتبات جهت امور مذهبی خود با رؤسای دیانتی کشور محل بازداشت و سازمان‌های مذهبی بین‌المللی با قید و شرط سانسور برخوردار خواهند بود. نامه‌ها و کارت‌هایی که برای این منظور می‌فرستند به سهمیه مذکور در ماده ۷۱ علاوه خواهد شد.

ماده ۳۶- اسیران جنگی که کشیشان مذهبی هستند ولی در ارتش خود کشیشان عسکر نبوده‌اند مجاز خواهند شد که در مذهبی که هستند مراسم مذهبی خود را تماماً بین همکیشان خود اجرا نمایند و برای این منظور با آنها مانند کشیشان عسکر که توسط دولت بازداشت کننده نگاهداشته شده باشند معامله خواهد شد. این اشخاص را نباید به هیچ کار دیگری مجبور ساخت.

ماده ۳۷ - در مواردی که اسیران جنگی به کشیش عسگر یا به کشیش اسیری از کیش خود دسترسی نداشته باشند یک نفر کشیش که متعلق به مذهب اصلی آنها یا متعلق به مذهبی نظیر آن باشد و یا در صورت فقدان هر دو یک نفر غیرکشیش صلاحیت دارد در صورتیکه از لحاظ مذهبی امکانپذیر باشد برحسب تقاضای اسیران به منظور اجرای مراسم مذهبی تعیین خواهد شد.

این انتصاب که منوط به تصویب دولت بازداشتکننده است با موافقت عامه اسیران ذینفع به عمل خواهد آمد و در مواردی که لازم باشد با تصویب مقام مذهبی محلی متعلق به همان دیانت صورت خواهد گرفت. کسی که بدبطریق تعیین می‌شود باید بر طبق کلیه آئین‌نامه‌هایی که دولت بازداشت کننده به منظور انتظام و امنیت نظامی وضع کرده است رفتار نماید.

ماده ۳۸- دولت بازداشت کننده در عین اینکه تمایلات شخصی هر اسیر را محترم می‌شمارد فعالیت‌های فکری و تربیتی و تفریحی و ورزشی اسیران جنگی را تشویق خواهد کرد و با واگذاری اماکن متناسب و ادوات لازم در اختیار اسیران جنگی اقدامات لازم برای تأمین اجرای فعالیتهای مزبور به عمل خواهد آورد.

اسیران جنگی باید بتوانند به ورزش‌های بدنی من جمله بازی و اسپرت اشتغال ورزند و از هوای آزاد استفاده کنند. برای این منظور در کلیه بازداشتگاهها فضاهای آزاد کافی تخصیص داده خواهد شد.

فصل ششم انتظامات

ماده ۳۹ - هر بازداشتگاه اسیران جنگی تحت امر مستقیم یک افسر مسئول متعلق به نیروهای مسلح منظم دولت بازداشت کننده قرار خواهد گرفت. افسر مزبور متن این قرارداد را خواهد داشت و مراقبت خواهد کرد که مقررات آن معروف مأموریتی که زیر دست وی کار می‌کنند باشد. افسر مزبور تحت نظارت دولت خود مسئول اجرای قرارداد خواهد بود.

اسیران جنگی به استثنای افسران مکلفند به کلیه افسران دولت دستگیرکننده اعم از هر درجه که داشته باشند سلام بدهند و مراسم احترامات ظاهری را که در ارتش خودشان مرسوم است درباره آنان به جای آورند.

افسران اسیر جنگی فقط مکلفند به افسران دولت بازداشت کننده که از حیث درجه ارشد بر خودشان باشند سلام بدهند ولی در هر حال به فرمانده بازداشتگاه اعم از هر درجه که داشته باشد سلام بدهند.

ماده ۴۰- نصب علائم درجه و ملیت و همچنین نصب نشان‌ها مجاز خواهد بود.

ماده ۴۱- در هر بازداشتگاه متن این قرارداد و مضمون کلیه موافقت‌نامه‌های اختصاصی که در ماده ۶ پیش‌بینی شده به زبان اسیران جنگی در محل‌هایی که اسیران بتوانند به آنها مراجعه کنند نصب و اعلان خواهد شد. در صورتیکه بعضی از اسیران جنگی قادر نباشند به متن اعلان مراجعه کنند به محض تقاضای آنان باید متن آنها به ایشان ابلاغ شود.

آئین‌نامه و اوامر و اخطارها و آگهی‌ها از هر قبیل مربوط به اداره امور اسیران جنگی باید به زبانی که بفهمند به آنان ابلاغ گردد و به وضع مذکور در بند بالا اعلان و الصاق شود و یک عده از نسخ آن به معتمد اسیران جنگی تسلیم گردد.

کلیه احکام و اوامری که انفراداً به اسیران داده می‌شود نیز باید به زبانی که بفهمند صادر گردد.

ماده ۴۲- استعمال اسلحه بر علیه اسیران جنگی خصوصاً بر علیه کسانی که فرار می‌کنند یا اقدام به فرار می‌نمایند فقط باید به عنوان آخرین وسیله به کار رود آنهم پس از اخطارهای قبلی که متناسب با اوضاع و احوال باشد.

فصل هفتم درجات اسیران جنگی

ماده ۴۳- دول متخاصم به محض شروع مخاصمات متقابلاً عناوین و درجات کلیه اشخاص مذکور در ماده ۴ این قرارداد را به یکدیگر اطلاع خواهند داد تا تساوی معامله بین اسیران صاحب درجه متساوی تأمین گردد. چنانچه عناوین یا درجاتی بعداً برقرار شود به همین ترتیب در اعلام آنها اقدام خواهد گردید.

دولت بازداشت‌کننده ترفیعاتی را که به اسیران جنگی داده شود و رسماً توسعه دولت متبوع آنان به وی اعلام گردد به رسمیت خواهد شناخت.

ماده ۴۴- با افسران و هم‌ردیفان که اسیر جنگی شوند با احتراماتی که مربوط به درجه و سن آنهاست رفتار خواهد شد.

برای خدمت بازداشتگاه‌های افسران عده کافی سرباز اسیر جنگی از همان نیروهای مسلح و حتی الامکان سربازانی که هم‌زبان افسران مزبور باشند با رعایت درجه افسران و هم‌ردیفان گذاشته خواهند شد.

این قبیل سربازان به هیچ کار دیگری موظف نخواهند گردید.

برای اداره امور غذایی عادی افسران به دست خودشان همه‌گونه مساعدت خواهد شد.

ماده ۴۵- گذشته از افسران و هم‌ردیفان با سایر اسیران جنگی با احترامات مربوطه به درجه و سن آنها رفتار خواهد شد.

برای اداره امور غذایی عادی اسیران به دست خودشان همه‌گونه مساعدت به عمل خواهد آمد.

فصل هشتم

انتقال اسیران جنگی پس از ورود به بازداشتگاه

ماده ۴۶ - دولت بازداشت‌کننده هنگامی که تصمیم به انتقال اسیران جنگی می‌گیرد باید منافع خود اسیران را مورد توجه قرار دهد خصوصاً از این نظر که مشکلات اعاده آنها به اوطانشان مزید نشود.

انتقال اسیران جنگی همواره با انسانیت و با وضعی صورت خواهد گرفت که بدتر از وضع انتقال سربازان دولت بازداشت‌کننده نباشد. همواره وضع آب و هوای معتاد اسیران جنگی در نظر گرفته خواهد شد و در هیچ موردی شرایط انتقال نباید برای سلامت اسیران جنگی مضر باشد.

دولت بازداشت‌کننده برای اسیران جنگی در حین انتقال آب مشروب و غذای کافی جهت حفظ سلامت آنان و همچنین ملبوس و منزل و پرستاری‌های طبی لازم را تهیه خواهد کرد. کلیه احتیاطات مفید را خصوصاً در صورت مسافرت با کشتی یا با هواپیما به منظور امنیت آنان در حین انتقال به عمل خواهد آورد و صورت کامل اسیران انتقالی را قبل از حرکت آنها تنظیم خواهد نمود.

ماده ۴۷ - اسیران جنگی بیمار یا مجروح مادام که معالجه آنها به واسطه مسافرت لطمه می‌بیند نباید انتقال یابند مگر آنکه انتقال از لحاظ رعایت امنیت آنها ضرورت حتمی داشته باشد.

چنانچه جبهه جنگ به بازداشتگاهی نزدیک شود اسیران جنگی آن بازداشتگاه را فقط در صورتی می‌توان به محل دیگر انتقال داد که انتقال آنها با امنیت کامل انجام گیرد و یا در صورتیکه خطر توقف آنها در بازداشتگاه بیش از خطر انتقال باشد.

ماده ۴۸ - اسیران جنگی در صورت انتقال باید رسماً از حرکت خود و همچنین از نشانی جدید پستی خود مطلع شوند. این اطلاع باید قبلاً با فرصت کافی به آنها داده شود که بتوانند اثار خود را جمع کنند و خانواده خود را مطلع سازند.

اسیران جنگی اجازه خواهد داشت که اشیاء شخصی و مکاتبات و بسته‌هایی را که به نشانی ایشان وارد شده با خود ببرند. وزن این اشیاء را ممکن است در صورتیکه اوضاع و احوال انتقال ایجاب کند به مقداری عادلانه که یک نفر اسیر می‌تواند با خود حمل کند محدود ساخت ولی در هیچ حال وزن مجاز بیش از بیست و پنج کیلو نخواهد بود.

مکاتبات و بسته‌هایی که به نشانی بازداشتگاه سابق برای اسیران جنگی فرستاده شود بدون تأخیر به محل جدید آنان فرستاده خواهد شد. فرمانده بازداشتگاه با موافقت معتمد می‌تواند ترتیب لازم را برای حمل اموال مشترک اسیران جنگی و اثاثی که اسیران مزبور نتوانند به علت محدودیت مذکور در بند دوم این ماده با خود ببرند بدهد.

بخش سوم

کار اسیران جنگی

ماده ۴۹ - دولت بازداشت‌کننده می‌تواند اسیران جنگی سالم را با رعایت سن و جنس و درجه و استعداد جسمانی آنها به‌عنوان کارگر به کار گمارد مخصراً از لحاظ اینکه آنها را در حال سلامت جسمانی و روحانی نگاهدارد.

افسران جزء را که اسیر جنگی باشند نمی‌توان جز به کارهای نظارتی به کارهای دیگر مجبور ساخت. کسانی که به کار نظارتی گماشته نشوند می‌توانند کار دیگری که مناسب حالشان باشد بخواهند و آن کار تا حدود امکان برای آنان تهیه خواهد شد.

چنانچه افسران و هم‌ردیفان کاری مناسب حال خود بخواهند آن کار تا حدود امکان برای آنان تهیه خواهد شد ولی در هیچ حالی نمی‌توان آنها را به کار وادار کرد.

ماده ۵۰ - اسیران جنگی گذشته از کارهای مربوط به اداره و تنظیم و نگاهداری بازداشتگاه خودشان نباید بکار دیگری جز کارهای مربوط به انواع مشروحه زیر وادار شوند:

الف) کشاورزی

ب) صنایع استحصالی یا استخراجی یا کارخانه‌ای به استثنای صنایع فلزی و مکانیکی و شیمیایی و کارهای فواید عامه و ساختمان ابنیه که جنبه نظامی داشته باشد یا برای مقاصد نظامی ساخته شود.

ج) حمل و نقل و بارگیری و باراندازی که جنبه یا مقصد نظامی نداشته باشد.

د) فعالیت‌های بازرگانی یا هنری.

ه) خدمات خانگی.

و) خدمات عمومی که جنبه یا مقصد نظامی نداشته باشد.

در صورت تخلف از مقررات بالا اسیران جنگی مجاز خواهند بود از حق شکایتی که طبق ماده ۷۸ دارند استفاده نمایند.

ماده ۵۱ - اسیران جنگی باید از شرایط کار مناسب خصوصاً از جهت غذا و منزل و پوشاک و لوازم کار بهره‌مند شوند. شرایط مزبور نباید

کمتر از شرایطی باشد که درباره اتباع دولت بازداشت کننده‌ای که به همان کارها اشتغال دارند معمول است. به علاوه وضع آب و هوا نیز باید رعایت شود.

دولت بازداشت‌کننده که کار اسیران جنگی را مورد استفاده قرار می‌دهد مراقبت خواهد کرد که در نواحی که اسیران مزبور کار می‌کنند قوانین ملی مربوط به حمایت کار و مخصوصاً آئین‌نامه‌های مربوط به تأمین کارگران اجرا گردد.

به اسیران جنگی باید تعلیمات و وسایل حفاظی مربوط به کاری که باید انجام دهند داده شود و نظیر همان تعلیمات و وسایل حفاظی باشد که به اتباع دولت بازداشت‌کننده داده می‌شود.

با قید شروط مقررات مذکور در ماده ۵۲ اسیران جنگی را ممکن است مشمول خطرات عادی کارگران کشوری قرار داد. در هیچ موردی نباید شرط کار را به وسیله اقدامات انتظامی سخت‌تر از معمول ساخت. ماده ۵۲. هیچ اسیر جنگی را نمی‌توان در کارهایی که جنبه ناسالم یا خطرناک دارند به خدمت گماشت مگر آنکه اسیری داوطلبانه حاضر شود.

هیچ اسیر جنگی را نمی‌توان به کاری که برای یک فرد نیروهای مسلح دولت بازداشت‌کننده تحقیرآمیز باشد گماشت. جمع‌آوری مین یا آلات دیگر نظیر آن جزو کارهای خطرناک محسوب است.

ماده ۵۳. مدت کار روزانه اسیران جنگی به اضافه مدت ایاب و ذهاب به محل کار نباید زیاد باشد و در هر حال نباید از مدت کار کارگران غیر نظامی اتباع دولت بازداشت‌کننده که در همان محل و به همان کار اشتغال دارند زیادتر باشد.

در وسط کار روزانه باید اجباراً لاقلاً یک ساعت استراحت به کارگران داده شود. چنانچه مدت استراحت کارگران تبعه دولت بازداشت‌کننده بیشتر باشد اسیران جنگی نیز همان مدت استراحت خواهند داشت. به علاوه

در هر هفته بیست و چهار ساعت متوالی تعطیل خواهند داشت و تعطیل هفتگی مرجحاً روز یکشنبه یا هر روز تعطیل دیگری که در کشور اسیران جنگی معمول است خواهد بود همچنین هر کارگری که یکسال کار کرده باشد هشت روز متوالی مرخصی خواهد داشت و فوق العاده او در این مدت پرداخت خواهد شد.

اگر طرز کار معمول از نوع کار قطعات معین ماشین‌آلات باشد طرز مزبور نباید موجب افزایش مدت کار گردد.

ماده ۵۴. فوق‌العاده کار که به اسیران جنگی تعلق می‌گیرد بر طبق مقررات ماده ۶۲ این قرارداد معین خواهد شد.

اسیران جنگی که دچار سوانح کار شوند و یا در حین کار یا به علت کار بیمار گردند تحت معالجات لازم قرار خواهند گرفت. به علاوه دولت بازداشت‌کننده یک گواهی‌نامه پزشکی به آنان خواهد داد تا برای استیفاي حقوق خود به دولت متبوع خویش ارائه نمایند دولت بازداشت‌کننده یک نسخه از گواهی‌نامه مزبور را به آژانس مرکزی اسیران جنگی مذکور در ماده ۱۲۲ ارسال خواهد داشت.

ماده ۵۵. در فواصل معین و لاقلاً ماهی یک بار استعداد کار اسیران جنگی به وسیله معاینه‌های طبی بررسی خواهد شد. در معاینه‌های مزبور باید بالاخص نوع کاری که اسیران جنگی باید انجام دهند در نظر گرفته شود. چنانچه یک اسیر جنگی خود را قادر به کار نداند مجاز خواهد بود برای معاینه به مقامات پزشکی بازداشتگاه خود مراجعه کند و پزشکان می‌توانند توصیه نمایند که اسیرانی که به عقیده آنان قادر به کار نیستند از کار معاف شوند.

ماده ۵۶. طرز تشکیلات دسته‌های کار نظیر تشکیلات بازداشتگاه‌های اسیران جنگی خواهد بود.

هر دسته تحت نظر یک بازداشتگاه اسیران جنگی بوده و از نظر اداری تابع آن خواهد بود. مقامات نظامی و فرمانده بازداشتگاه مزبور تحت نظارت دولت خود مسئول رعایت مقررات این قرارداد در دسته کار خواهند بود.

فرمانده بازداشتگاه صورت دسته‌های کار بازداشتگاه خود را منظمآً تهیه و به نمایندگان دولت حامی و کمیته بین‌المللی صلیب سرخ یا به سایر دستگاه‌های کمک به اسیران جنگی که بازداشتگاه را معاینه نمایند، تسلیم خواهد کرد.

ماده ۵۷. معامله با اسیران جنگی که به حساب اشخاص عادی کار کنند ولو آنکه این اشخاص حفاظت و حمایت آنان را به مسئولیت خود تأمین نموده باشند باید لاقلاً مساوی با معامله‌ای باشد که به موجب این قرارداد پیش‌بینی شده است. دولت بازداشت‌کننده و مقامات نظامی و فرمانده بازداشتگاه این قبیل اسیران جنگی عهده‌دار مسئولیت کامل نگاهداری و پرستاری و پرداخت فوق‌العاده کار و معامله با اسیران جنگی مزبور خواهند بود.

اسیران جنگی مذکور حق خواهند داشت تماس خود را با معتمدین بازداشتگاه خود حفظ کنند.

بخش چهارم

منابع مالی اسیران جنگی

ماده ۵۸. دولت بازداشت‌کننده به محض شروع مخاصمات و تا زمانیکه قرار لازم در این باب با دولت حامی بدهد می‌تواند حداکثر وجهی را که اسیران جنگی می‌توانند نقداً یا شبیه به نقد با خود داشته باشند معین کند. هر مقدار مازادی که مشروعاً در تملک آنان باشد و مأخوذ یا ضبط شده و همچنین هر پولی که خودشان بسپارند به حساب آنان سپرده خواهد شد و نباید بدون موافقت خود آنان به پول دیگری تبدیل شود.

موقعی که اسیران جنگی اجازه یابند از خارج بازداشتگاه خرید کنند یا مزد خدمتی بدهند پرداخت‌های مربوطه به توسط خود اسیران جنگی یا به وسیله اداره بازداشتگاه‌ها صورت خواهد گرفت و اداره نامبرده پرداختی را به بدهکار حساب اسیران ذینفع منظور خواهد داشت. دولت بازداشت کننده مقررات مربوطه به این موضوع را وضع خواهد کرد.

ماده ۵۹. وجوهی که به پول دولت بازداشت کننده طبق ماده ۱۸ از اسیران جنگی در موقع دستگیری آنان مأخوذ شود طبق مفاد ماده ۶۴ این قرارداد به بستانکار حساب هر کدام منظور خواهد شد.

همچنین وجوه حاصل از تسعیر سایر نقودی که در همان موقع از اسیران جنگی اخذ شود نیز به بستانکار آن حساب منظور خواهد شد. ماده ۶۰. دولت بازداشت کننده به کلیه اسیران جنگی پیش پرداختی بابت حقوق ماهانه خواهد کرد که میزان آن عبارت از مبالغ مشروحه ذیل تسعیراً به پول کشور بازداشت کننده خواهد بود:

طبقه ۱. اسیرانی که درجه آنها کمتر از سرجوخه باشد: هشت فرانک سوئیس.

طبقه ۲. سرجوخه و افسران جزء دیگر یا اسیران هم درجه آنان: دوازده فرانک سوئیس.

طبقه ۳. افسر تا درجه سروان یا اسیران همدرجه آنان: پنجاه فرانک سوئیس.

طبقه ۴. سرگرد و سرهنگ ۱ و ۲ یا اسیران همدرجه آنان: شصت فرانک سوئیس.

طبقه ۵. افسران ارشد یا اسیران همدرجه آنان: هفتاد و پنج فرانک سوئیس.

معهدا دولت‌های متخاصم ذی نفع می‌توانند رقم پیش پرداخت‌های حقوق اسیران جنگی طبقات مختلف را که در بالا شرح داده شده به موجب موافقتنامه‌های اختصاصی تغییر دهد.

به‌علاوه در صورتیکه مبالغ مذکور در بند بالا نسبت به حقوق پرداختی به اعضای نیروهای مسلح دولت بازداشت کننده زیاد باشد یا در صورتی که به هر علت دیگری موجب زحمت مهمی برای دولت مزبور گردد دولت بازداشت‌کننده می‌تواند تا زمان عقد موافقت‌نامه مخصوص با دولت متبوع اسیران جنگی درباره تغییر مبالغ فوق اقدامات ذیل را به عمل آورد:

الف) حساب اسیران جنگی را کماکان با مبالغ بالا بستانکار نماید.

ب) مبالغ برداشتی از پیش پرداخت حقوق را که برای مصرف اسیران جنگی به اختیار آنان گذاشته می‌شود موقتاً به ارقام معتدلی محدود سازد ولی در مورد اسیران طبقه اول مبالغ مزبور نباید هیچوقت از مبالغی که دولت بازداشت کننده به اعضای نیروهای مسلح خود می‌پردازد کمتر باشد.

علل این محدودیت باید بلافاصله به دولت حامی اطلاع داده شود.

ماده ۶۱. دولت بازداشت کننده وجوهی را که دولت متبوع اسیران جنگی به عنوان متمم حقوق برای آنان بفرستد قبول خواهد کرد مشروط به اینکه مبالغ مزبور برای کلیه اسیران جنگی یک طبقه متساوی باشد و به کلیه اسیران متبوع آن دولت از آن طبقه داده شود و بمحض امکان به بستانکار حساب شخصی اسیران جنگی طبق مفاد ماده ۶۴ منظور گردد. ارسال وجوه متمم مزبور هیچ‌یک از تعهداتی را که به موجب این قرارداد بر عهده دولت بازداشت کننده است اسقاط نخواهد کرد.

ماده ۶۲. اسیران جنگی مستقیماً از مقامات بازداشت‌کننده فوق‌العاده عادلانه‌ای بابت کار دریافت خواهند داشت و میزان آن توسط دولت مزبور تعیین خواهد شد ولی در هر حال از ربع فرانک سوئیس بابت هر روز کامل کار کمتر نخواهد بود. دولت بازداشت کننده میزان فوق‌العاده کار روزانه را که تعیین می‌کند به اسیران جنگی و همچنین به توسط دولت حامی به دولت متبوع آنان اطلاع خواهد داد. فوق‌العاده کار توسط مقامات بازداشت کننده به اسیران جنگی که به طور دائم به مشاغل یا کارهای دستی مربوط به اداره و تنظیمات داخلی و نگاهداری بازداشتگاه و همچنین به اسیران جنگی که برای اجرای وظایف روحانی یا بهداری به نفع همقطاران خود کماشته می‌شوند نیز تأدیه خواهند گردید.

فوق‌العاده کار متعمد و معاونین و احياناً مشاورین او از صندوق سود فروشگاه برداشت خواهد شد. میزان آن توسط معتمد مزبور معلوم و به تصویب فرمانده بازداشتگاه خواهد رسید چنانچه چنین صندوقی موجود نباشد مقامات بازداشت کننده فوق‌العاده کار عادلانه‌ای به اسیران مزبور تأدیه خواهد کرد.

ماده ۶۳. اسیران جنگی مجازند وجوهی را که انفراداً یا اجتماعاً برایشان می‌رسد دریافت دارند.

هر اسیر جنگی حق دارد از موجودی بستانکار حساب خود به ترتیب مذکور در ماده ذیل در حدودی که دولت بازداشت کننده معین نموده استفاده کند و دولت مزبور باید درخواست‌های پرداختی را که بدین طریق می‌شود اجرا نماید. اسیران جنگی اجازه خواهند داشت با رعایت محدودیت‌های مالی یا پولی که ضرورت اساسی آن را دولت بازداشت کننده لازم بداند حواله‌هایی به خارج بدهند. در اینصورت دولت بازداشت کننده بالاخص به احوالاتی که اسیران جنگی برای اشخاص تحت تکفل خود می‌فرستند موافقت خواهد کرد.

در هر حال اسیران جنگی می‌توانند با موافقت دولت متبوع خود پرداخت‌هایی در کشور خود به ترتیب ذیل بنمایند:

دولت بازداشت‌کننده به توسط دولت حامی اعلامیه‌ای حاوی کلیه اطلاعات مفید درباره صادر کننده حواله و گیرنده آن با ذکر مبلغ به پول دولت بازداشت کننده برای دولت متبوع اسیر جنگی ارسال خواهد داشت. اعلامیه مزبور باید به امضای اسیر ذیربط و امضای فرمانده بازداشتگاه باشد. دولت بازداشت کننده آن مبلغ را به مدیون حساب اسیر جنگی خواهد برد. مبالغی که بدین طریق حواله می‌شود توسط دولت بازداشت کننده به بستانکار حساب دولت متبوع اسیران جنگی منظور خواهد شد.

دولت بازداشت‌کننده می‌تواند برای اجرای مقررات بالا به آیین‌نامه نمونه که در پیوست شماره ۵ این قرارداد نوشته شده مراجعه نماید. ماده ۶۴- دولت بازداشت‌کننده برای هر اسیر جنگی حسابی که لااقل دارای مندرجات ذیل باشد نگاه خواهد داشت:

۱- مطالبات اسیر جنگی و مبالغی که بابت پیش‌پرداخت حقوق و فوق‌العاده کار یا هر عنوان دیگری دریافت نموده. مبالغی که از اسیر جنگی به پول دولت بازداشت‌کننده مأخوذ شده مبالغی که از اسیر جنگی مأخوذ و بر حسب تقاضای خود او به پول دولت بازداشت‌کننده تسعیر شده است.

۲- مبالغی که نقداً یا نظیر نقدی به اسیر جنگی پرداخت شده، پرداخت‌هایی که بر حسب تقاضای او به حساب او به عمل آمده، مبالغی که از اسیر جنگی مأخوذ و بر حسب تقاضای خود او به پول دولت بازداشت‌کننده تسعیر شده است.

ماده ۶۵- هر رقمی که به حساب یک اسیر جنگی درج می‌شود باید توسط خود او یا توسط معتمدی که به نام او عمل و اقدام می‌نماید امضاء یا پاراف شود.

اسیران جنگی در هر زمان تسهیلات کافی خواهند داشت که به حساب خود مراجعه کنند و رونوشتی از آن دریافت نمایند. حساب ممکن است توسط نمایندگان دولت در مواقعی که به بازداشتگاه سرکشی می‌کنند رسیدگی شود.

موقعی که اسیران جنگی از بازداشتگاهی به بازداشتگاه دیگر انتقال می‌یابند حساب آنان نیز باید به بازداشتگاه جدید منتقل شود. موقعی که اسیران جنگی از یک دولت بازداشت‌کننده به دولت دیگری انتقال می‌یابند آن قسمت از وجوه آنان که به پول دولت بازداشت‌کننده نباشد نیز منتقل خواهد شد و نسبت به سایر مبالغی که در بستانکار حسابشان مانده باشد گواهی‌نامه‌ای به آنان تسلیم خواهد گردید. دولت‌های متخاصم ذریع می‌توانند بین خود ترتیبی بدهند که در فواصل معین صورت حساب‌های اسیران جنگی را به وسیله دولت حامی برای یکدیگر ارسال دارند.

ماده ۶۶- وقتی که اسارت اسیر جنگی از طریق آزادی یا اعاده به میهن خاتمه یابد دولت بازداشت‌کننده گواهی‌نامه‌ای به امضای یک نفر افسر مسئول مبنی بر تصدیق موجودی بستانکار او در پایان اسارت به او تسلیم خواهد کرد. به علاوه دولت بازداشت‌کننده صورت‌هایی حاوی کلیه اطلاعات مربوط به اسیرانی که اسارت آنان به واسطه اعاده به میهن، آزادی، فرار، فوت یا به هر نحو دیگر خاتمه یافته یا گواهی موجودی‌های بستانکار حساب آنان به وسیله دولت حامی برای دولت متبوع آنان خواهد فرستاد. هر برگ از صورت‌های مزبور باید توسط یک نفر نماینده مجاز دولت بازداشت‌کننده گواهی شده باشد.

دولت‌های ذریع می‌توانند تمام یا قسمتی از مقررات بالا را به موجب موافقت‌نامه مخصوصی تغییر دهند. دولت متبوع اسیر جنگی مسئول اقدام در تصفیه موجودی بستانکاری خواهد بود که دولت بازداشت‌کننده در پایان اسارت به وی بدهکار است.

ماده ۶۷- پیش‌پرداخت‌هایی که طبق ماده ۶۰ از محل حقوق به اسیران جنگی پرداخت می‌شود در حکم آن تلقی خواهد شد که توسط دولت متبوع اسیران مزبور تأدیبه شده است. نسبت به پیش‌پرداخت‌های مزبور به انضمام کلیه پرداخت‌هایی که توسط آن دولت به موجب بند سوم از ماده ۶۳ و ماده ۶۸ به عمل می‌آید در پایان جنگ بین دولت‌های مربوط قرارهای لازم داده خواهد شد.

ماده ۶۸- هرگونه درخواست فوق‌العاده غرامت که توسط یکی از اسیران جنگی به علت سانحه یا معلولیت دیگری ناشی از کار به عمل آید به توسط دولت حامی به دولت متبوع او ابلاغ خواهد شد. در هر حال دولت بازداشت‌کننده بر طبق ماده ۵۴ گواهی‌نامه‌ای مبنی بر گواهی نوع زخم یا معلولیت و اوضاع و احوال وقوع آن و اطلاعات مربوط به پرستاری‌های طبی یا بستری شدن در بیمارستان که درباره آن اسیر به عمل آمده است به وی خواهد داد.

این گواهی‌نامه باید به امضای افسر مسئول دولت بازداشت‌کننده برسد و توضیحات طبی باید توسط طبیب بهداری ارتش گواهی شود. دولت بازداشت‌کننده هرگونه درخواست غرامتی را که از یک نفر اسیر جنگی بابت لوازم شخصی و نقدینه یا اشیاء قیمتی که به موجب ماده ۱۸ از وی اخذ شده و هنگام اعاده او به میهن خویش به وی مسترد نگردیده باشد و همچنین هرگونه درخواست غرامت مربوط به فقدان چیزی که اسیر تقصیر آنرا منسوب به دولت بازداشت‌کننده یا یکی از اعمال آن بدانند به دولت متبوع او ابلاغ خواهد کرد. بالعکس دولت بازداشت‌کننده باید لوازم شخصی را که اسیر جنگی در مدت اسارت لازم دارد به هزینه خود تعویض نماید در هر حال دولت بازداشت‌کننده گواهی‌نامه‌ای به امضای افسر مسئول حاوی کلیه اطلاعات مفید به اسیر جنگی خواهد داد که معلوم نماید به چه جهت لوازم و نقدینه یا اشیاء قیمتی مزبور به او مسترد نشده است نسخه ثانی این گواهی‌نامه به توسط آژانس مرکزی اسیران جنگی مذکور در ماده ۱۳۳ برای دولت متبوع اسیر ارسال خواهد شد.

بخش پنجم

روابط اسیران جنگی با خارج

ماده ۶۹- دولت بازداشت‌کننده به محض اینکه اسیران جنگی به دستش افتند باید اقداماتی را که برای اجرای این قرارداد پیش‌بینی کرده به اسیران جنگی اطلاع دهد و به وسیله دولت حامی به اطلاع دولت متبوع آنان نیز برساند. همچنین هر تغییری را که در اقدامات مزبور داده شود اطلاع خواهد داد.

ماده ۷۰. هر اسیر جنگی به محض اینکه به اسارت درآمد یا منتهی یک هفته بعد از ورود به بازداشتگاه ولو بازداشتگاه عبوری و همچنین در صورت بیماری یا انتقال به بیمارستان یا بازداشتگاه دیگری باید بتواند کارتی که در صورت امکان مطابق نمونه پیوست این قرارداد باشد مستقیماً به خانواده خود و همچنین به آژانس مرکزی اسیران جنگی مذکور در ماده ۱۲۳ ارسال و آنها را از اسارت و نشانی و وضع سلامت خود مستحضر سازد.

این کارتها با کمال سرعت ممکن ارسال خواهد شد و نباید دچار هیچگونه تأخیری شوند.

ماده ۷۱. اسیران جنگی مجازند که کارت و نامه دریافت و ارسال کنند. چنانچه دولت بازداشت کننده معتقد باشد که لازم است مکاتبات مزبور محدود شود لافل باید هر ماه اجازه ارسال دو نامه و چهار کارت که حتی المقدور طبق نمونه‌های پیوست این قرارداد باشد بدهد (کارت‌های مذکور در ماده ۷۰ جزو این تعداد نیست).

محدودیت‌های دیگری نمی‌توان برقرار ساخت مگر آنکه دولت حامی به ملاحظه مشکلاتی که برای دولت دستگیرکننده در استخدام عده کافی مترجم خوب جهت اجرای سانسور موجود باشد محدودیت‌های مزبور را بخیر و صلاح خود اسیران تشخیص دهد.

در صورتیکه بنا باشد نامه‌های وارده به عنوان اسیران جنگی محدود شود تصمیم آن را فقط دولت متبوع آنان احیاناً بنا بر تقاضای دولت بازداشت کننده باید اتخاذ نماید کارتها و نامه‌ها باید توسط سریع‌ترین وسایلی که دولت بازداشت کننده دارد حمل شود و نباید آنها را برای مقاصد انضباطی نگاهداشت یا به تأخیر انداخت.

اسیران جنگی که مدتی از خانواده خود بی‌خبر مانده باشند یا وصول و ارسال خبر برای آنها از طریق عادی غیرمقدر باشد و آنهایی که با خانواده خود بعد مسافت فوق‌العاده دارند اجازه خواهند یافت تلگرافاتی به کسان خود بفرستند. وجه این قبیل تلگرافات به بدهکار حساب آنان نزد دولت بازداشت کننده منظور یا از محل پولی که موجود دارند پرداخت خواهد شد همچنین اسیران در مقام فوریت می‌توانند از این قاعده استفاده کنند.

به‌طور کلی مکاتبات اسیران جنگی به زبان مادری خودشان تحریر خواهد یافت و دولت‌های متخاصم می‌توانند السنه دیگری را هم مجاز نمایند.

کیسه‌های حاوی پست اسیران جنگی به دقت مهر و موم خواهد شد و برجسبی خواهد خورد که محتویات آنها را به طور وضوح معلوم کند آن وقت به دفاتر پست مقصد ارسال خواهد گردید.

ماده ۷۲. اسیران جنگی اجازه خواهند داشت که به وسیله پست یا هر وسیله دیگری امانات انفرادی یا دسته جمعی دریافت دارند که من جمله حاوی مواد غذایی - لباس - دارو و اشیاء مخصوص رفع احتیاجات مذهبی و مطالعاتی و اوقات بیکاری آنان از قبیل کتاب و لوازم مذهبی و ادوات علمی و فرمول امتحانات و آلات موسیقی و لوازم ورزش و اشیائی باشد که اسیران به وسیله آن بتوانند مطالعات خود را ادامه دهند یا فعالیت هنری نمایند.

این قبیل مرسولات به هیچ وجه دولت بازداشت کننده را از تعهداتی که به موجب این قرارداد بر عهده دارد معاف نخواهد ساخت.

تنها محدودیتی که ممکن است در مورد این قبیل مرسولات قائل شد محدودیت‌هایی است که دولت حامی برای خیر و صلاح خود اسیران جنگی پیشنهاد کند و یا کمیته بین‌المللی صلیب سرخ و هر دستگاه دیگری که به اسیران جنگی کمک می‌کند به علت تراکم وسایط نقلیه و ارتباطات فقط از لحاظ حمل امانات محدودیت‌هایی پیشنهاد نماید.

طرز ارسال امانات شخصی یا دسته‌جمعی در صورت لزوم به موجب موافقت‌نامه‌های مخصوص بین دول زیربط معلوم خواهد شد و این موافقت‌نامه‌ها نباید در هیچ حال موجب تأخیر توزیع امانات امدادی اسیران جنگی گردد. امانات و خوار بار و ملبوس نباید محتوی کتاب باشد. اعانات بهداری باید عموماً در بسته‌های دسته جمعی ارسال شود.

ماده ۷۳. چنانچه موافقت‌نامه‌های مخصوصی بین دول زیربط راجع به طرز دریافت و توزیع امانات حاوی اعانات دسته جمعی موجود نباشد آیین‌نامه مربوط به اعانات دسته‌جمعی پیوست این قرارداد به موقع اجراء گذاشته خواهد شد.

موافقت‌نامه‌های مخصوص مذکور در فوق به هیچ‌وجه نباید حق معتمد را از حیث تحویل گرفتن اعانات دسته‌جمعی اسیران جنگی و تقسیم و صرف آنها بخیر و صلاح اسیران محدود سازد.

همچنین موافقت‌نامه‌های مزبور نباید حقی را که نمایندگان دول حامی و کمیته بین‌المللی صلیب سرخ یا هر دستگاه دیگر کمک به اسیران جنگی از حیث عهده‌داری ایصال امانات دسته جمعی و بررسی در تقسیم آن بین گیرندگان دارند محدود سازد.

ماده ۷۴. کلیه امانات حاوی اعانات جهت اسیران جنگی از هرگونه حقوق ورودی و گمرک و غیره معاف خواهند بود.

مکاتبات و امانات حاوی اعانات و امانات نقدی مجاز که به عنوان اسیران جنگی فرستاده شود یا توسط آنها به وسیله پست خواه مستقیماً و خواه به توسط دفاتر اطلاعات مذکور در ماده ۱۲۳ ارسال گردد از هرگونه عوارض پستی چه در کشورهای مبدأ و مقصد و چه در کشورهای عرض راه معاف خواهد بود.

کرایه حمل امانات حاوی اعانات به مقصد اسیران جنگی که حمل آن به علت وزن یا هر علت دیگری به وسیله پست مقدور نباشد در تمام اراضی که تحت نظارت دولت بازداشت کننده است به عهده آن دولت خواهد بود. دولت‌های عضو این قرارداد هزینه‌های مزبور را در قلمرو خود تحمل خواهند کرد.

در صورت فقدان موافقت‌نامه‌های مخصوص بین دولت‌های زیربط هزینه‌های ناشی از حمل این قبیل امانات که معمول معافیت‌های مذکور

در فوق نباشد به عهده فرستنده خواهد بود.

دولت‌های معظمه متعاهد سعی خواهند کرد مخارج تلگرافاتی که اسیران جنگی مخاربه می‌کنند یا دریافت می‌نمایند حتی‌الامکان تخفیف یابد.

ماده ۷۵ - در صورتیکه عملیات جنگی مانع از آن باشد که دول ذریبط تعهداتی را که از حیث تأمین حمل و نقل امانات مذکور در مواد ۷۰ و ۷۱ و ۷۲ و ۷۷ برعهده دارند ایفاء نمایند دول حامی مربوط و کمیته بین‌المللی صلیب سرخ یا هر دستگاه دیگری که مورد قبول متخاصمین باشد می‌توانند حمل امانات را با وسائل مناسب (واگن - کامیون - کشتی - هواپیما و غیره) عهده‌دار گردند.

ماده ۷۶ - سانسور نامه‌های واصله جهت اسیران جنگی یا نامه‌های صادره آنان باید در کوتاه‌ترین مدت ممکن به عمل آید و فقط باید توسط دولت فرستنده و دولت گیرنده صورت گیرد. هر یک از این دو دولت نمی‌توانند یک نامه را بیش از یک بار سانسور کنند. بازرسی امانات اسیران جنگی نباید طوری صورت گیرد که حفظ و نگاهداری مواد غذایی محتوی آنها را مشکل سازد. این بازرسی در غیر مورد کتاب یا نوشته در حضور گیرنده امانت یا یکی از رفقای او که رسماً نمایندگی او را داشته باشد صورت خواهد گرفت. تسلیم امانات انفرادی یا دسته جمعی به اسیران نباید به بهانه مشکلات سانسور به تأخیر افتد. هرگونه قذغن ارسال مراسلات که توسط دولت‌های متخاصم به علل نظامی یا سیاسی مقرر شود فقط جنبه موقتی خواهد داشت و مدت آن حتی‌الامکان کوتاه خواهد بود.

ماده ۷۷ - دولت‌های بازداشت کننده همه‌گونه تسهیلات فراهم خواهند آورد که اوراق و اسناد وارده به عنوان اسیران جنگی یا صادره توسط آنان خصوصاً وکالت‌نامه و وصیت‌نامه به توسط دولت حامی یا آژانس مرکزی اسیران جنگی مذکور در ماده ۱۲۳ به مقصد برسد. در همه احوال دول بازداشت کننده در تنظیم این قبیل اسناد برای اسیران جنگی تسهیلات لازم فراهم خواهند کرد و بالاخص به آنان اجازه خواهند داد که با یک نفر حقوقدان مشورت نمایند و اقدامات لازم به عمل خواهند آورد که صحت امضای اسیران به گواهی برسد.

بخش ششم

روابط اسیران جنگی با مقامات رسمی

فصل اول

شکایات اسیران جنگی به علت کیفیات اسارت

ماده ۷۸ - اسیران جنگی حق دارند نسبت به کیفیات اسارت که در حق آنان معمول است به مقامات نظامی که آنها را اسیر کرده‌اند عرضحال بدهند.

همچنین بدون هیچ‌گونه محدودیتی حق دارند خواه به وسیله معتمد خود و خواه چنانچه لازم بدانند مستقیماً به نمایندگان دول حامی مراجعه و موارد شکایت خود را نسبت به کیفیات اسارت خویش ابراز نمایند.

عرضحال‌ها و شکایات مزبور را نباید محدود کرد و یا جزو سهمیه مکاتبات موضوع ماده ۷۱ شمرد.

عرضحال‌ها و شکایات باید فوراً به مقصد برسد و نباید موجب هیچ گونه تنبیه شاکي شود ولو آنکه بی‌اساسی آن معلوم گردد.

معتمدین می‌توانند در فواصل معین گزارش‌هایی راجع به وضع بازداشتگاه‌ها و احتیاجات اسیران جنگی به نمایندگان دول حامی ارسال دارند.

فصل دوم

نمایندگان اسیران جنگی

ماده ۷۹ - در کلیه اماکنی که اسیران جنگی اقامت دارند به استثنای اماکن افسران هر شش ماه یک مرتبه اسیران جنگی آزادانه و با رأی مخفی معتمدینی انتخاب خواهند کرد که نمایندگی آنان را نزد مقامات نظامی و دولت‌های حامی و کمیته بین‌المللی صلیب سرخ و هر دستگاه تعاونی دیگری داشته باشد. معتمدین پس از شش ماه قابل تجدید انتخابند.

در بازداشتگاه افسران و هم‌ردیفان یا در بازداشتگاه‌های مختلط ارشد افسران اسیر با رعایت قدمت توقف در درجه معتمد بازداشتگاه خواهد بود. در بازداشتگاه‌های افسران یک یا چند نفر مشاور که از بین افسران انتخاب می‌شوند او را معاونت خواهند کرد.

در بازداشتگاه‌های مختلط معاونین توسط اسیران جنگی غیر از افسر و از بین خودشان انتخاب خواهند شد.

در اردوگاه‌های کار اسیران جنگی افسران اسیر جنگی که از همان ملیت اسیران مزبور باشند برای انجام آن قسمت از وظایف اداری اردوگاه که به عهده اسیران جنگی است منصوب خواهند شد.

این افسران ممکن است علاوه بر آن به سمت معتمد اسیران جنگی نیز طبق مفاد بند اول این ماده تعیین شوند. در این صورت معاونین

معتمد از بین اسیران جنگی غیر افسر انتخاب خواهند شد.

هر معتمدی که انتخاب می‌شود باید قبل از شروع به کار مورد تصویب دولت بازداشت‌کننده قرار گیرد. چنانچه دولت بازداشت‌کننده از

قبول یک نفر اسیر جنگی که به توسط رفیقان اسارت خویش به سمت معتمد انتخاب شده امتناع ورزد باید علل امتناع خود را به دولت حامی اطلاع دهد.

در همه احوال معتمد باید با اسیران جنگی که نمایندگی آنان را به عهده دارد دارای یک ملیت و یک زبان و رسوم و عادات واحد باشند. بنابراین اسیران جنگی که در قسمت‌های مختلف یک بازداشتگاه بر حسب ملیت و زبان و عادات خود تقسیم شده‌اند به نسبت هر قسمت معتمد جداگانه طبق مفاد بند سابق خواهند داشت.

ماده ۸۰- معتمدین باید به آسایش جسمانی و روحانی و فکری اسیران جنگی کمک کنند. مخصوصاً در صورتی که اسیران جنگی بخواهند بین خود تعاون متقابل تشکیل دهند تشکیلات مزبور قطع نظر از وظایف خاصی که به موجب سایر مقررات به معتمدین سپرده شده در صلاحیت معتمدین خواهد بود.

معتمدین را نمی‌توان صرفاً به علت وظیفه سرپرستی که به عهده دارند مسئول تخلفات اسیران جنگی قرار داد.

ماده ۸۱- در صورتی که عهده‌داری کار دیگری مزاحم انجام وظیفه معتمدین باشد نباید آنها را به هیچ کاری دیگر مجبور ساخت.

معتمدین می‌توانند معاونینی را که لازم دارند از بین اسیران انتخاب کنند. همه‌گونه تسهیلات مادی خصوصاً تا حدی آزادی آمد و شد که برای انجام وظیفه آنان ضروری است (معاینه دسته‌های کار دریافت امانت حاوی اعانات و غیره) برای آنان فراهم خواهد گردید.

معتمدین مجاز خواهند بود اماکنی را که محل بازداشت اسیران جنگی است معاینه کنند و اسیران جنگی حق خواهند داشت آزادانه با معتمد خود مشورت نمایند.

برای مکاتبات تلگرافی و پستی با مقامات بازداشت کننده و دول حامی و کمیته بین‌المللی صلیب سرخ و نمایندگان آنان و همچنین با کمیسیون‌های مختلط پزشکی و دستگاه‌های تعاونی دیگری که به کمک اسیران جنگی آمده باشند همه‌گونه تسهیلات برای معتمدین فراهم خواهد گردید.

معتمدین دسته‌های کار نیز در مورد مکاتبه با معتمد اصلی بازداشتگاه‌ها از همین تسهیلات برخوردار خواهند بود مکاتبات مزبور محدود نبوده و جزو سهمیه مذکور در ماده ۷۱ شمرده نخواهد شد.

هیچ معتمدی را نباید به جای دیگر منتقل ساخت مگر آنکه فرصت کافی به او داده شود که جانشین خود را به امور جاری واقف سازد.

در صورت عزل یک نفر معتمد باید علل این تصمیم به دولت حامی اطلاع داده شود.

فصل سوم

تنبیهات جزایی و انتظامی

۱- مقررات عمومی

ماده ۸۲- اسیران جنگی مشمول قوانین و آیین‌نامه‌ها و احکام عمومی خواهند بود که در نیروهای مسلح دولت بازداشت کننده مجری است. دولت بازداشت کننده مجاز خواهد بود نسبت به هر اسیر جنگی که از قوانین و آیین‌نامه‌ها و احکام عمومی مزبور تخلف نموده باشد تصمیمات قضائی یا انتظامی اتخاذ نماید ولی هیچ‌گونه تعقیب یا تنبیهی که مخالف مفاد این ماده باشد مجاز نخواهد بود. چنانچه قوانین و آیین‌نامه‌ها و احکام عمومی دولت بازداشت‌کننده ارتکاب اعمالی را توسط اسیر جنگی قابل مجازات بدانند که آن اعمال در صورت ارتکاب اعضای نیروهای مسلح همان دولت قابل مجازات نباشد این قبیل اعمال فقط ممکن است موجب تنبیهات انتظامی گردد.

ماده ۸۳- در صورتیکه تردید حاصل شود که عمل ارتكابی اسیر جنگی مشمول مجازات انتظامی یا مجازات قضائی است دولت بازداشت کننده مراقبت خواهد کرد که مقامات مربوطه کمال اغماض را در قضاوت امر مرعی دارند و تا جاییکه ممکن است تصمیمات انتظامی را بر تعقیب قضائی مرجح دارند.

ماده ۸۴- تنها دادگاه‌های نظامی می‌توانند اسیران جنگی را دادرسی کنند مگر آنکه قوانین دولت بازداشت کننده مصرحاً به دادگاه‌های کشوری اجازه داده باشد افراد نیروهای مسلح خود آن دولت را مرتکب همان عمل خلاف اسیر جنگی شده باشند دادرسی کنند.

در هیچ موردی اسیر جنگی نباید در دادگاهی که متضمن تضمینات معمول استقلال و بی‌طرفی نباشد و بالاخص در دادگاهی که جریان دادرسی آن حقوق و وسائل دفاع را طبق ماده ۱۰۵ تأمین نکند دادرسی شود.

ماده ۸۵- اسیران جنگی که به موجب قوانین دولت بازداشت کننده به علت اعمالی که قبل از دستگیری خرد مرتکب شده‌اند تحت تعقیب قرار بگیرند مشمول مزایای این قرارداد خواهند بود ولو آنکه محکوم شوند.

ماده ۸۶- هیچ اسیر جنگی را نمی‌توان به علت یک عمل یا یک اتهام بیش از یک بار مجازات کرد.

ماده ۸۷- اسیران جنگی را نمی‌توان توسط مقامات نظامی یا دادگاه‌های دولت بازداشت کننده جز به مجازات‌هایی که برای همان اعمال مورد اتهام درباره اعضاء نیروهای مسلح همان دولت پیش‌بینی شده به مجازات‌های دیگر محکوم ساخت.

دادگاه‌ها و مقامات دولت بازداشت‌کننده در موقع تعیین مجازات باید این نکته را به‌وسیله‌ترین وجهی در نظر بگیرند که چون متهم تبعه دولت بازداشت کننده نیست هیچ‌گونه وظیفه وفاداری در قبال آن دولت ندارد و اینکه در اختیار آن دولت است فقط بر اثر اوضاع و احوالی است که خارج از اختیار شخص او بوده است.

دادگاه‌ها و مقامات نامبرده مختار خواهد بود که آزادانه مجازاتی را که جهت تخلف اسیر معین است تخفیف دهند و مکلف نخواهند بود حداقل مجازات معین جهت تخلف مزبور را اجرا نمایند.

هرگونه مجازات دسته‌جمعی برای اعمال انفرادی و هرگونه تنبیه بدنی و هرگونه حبس در اماکنی که از روشنایی روز محروم باشد و به طور کلی هرگونه شکنجه و قساوت ممنوع است. از این گذشته دولت بازداشت‌کننده نمی‌تواند هیچ اسیر جنگی را از درجه خود محروم سازد و یا از حمل علامات آن ممانعت نماید.

ماده ۸۸. افسران و افسران جزء و سربازان اسیر جنگی که مجازات انتظامی یا قضائی می‌شوند نباید معامله‌ای که با آنها می‌شود سخت‌تر از معامله‌ای باشد که با افراد نیروهای مسلح دولت بازداشت‌کننده که دارای همان درجه و محکوم به همان مجازات شده باشند می‌شود.

اسیران جنگی از جنس اناث نباید در موقع تعیین مجازات به محکومیتی شدیدتر از محکومیت زنان وابسته به نیروهای دولت بازداشت‌کننده که مرتکب همان جرم شده باشد محکوم شوند یا در دوره اجرای مجازات رفتاری که با آنها می‌شود شدیدتر از رفتاری باشد که با زنان وابسته به نیروهای آن دولت می‌شود.

در هیچ حالی اسیران جنگی از جنگ اناث نباید در موقع تعیین مجازات به محکومیتی شدیدتر از محکومیت مردان عضو نیروهای جنگی دولت بازداشت‌کننده که مرتکب همان جرم شده باشند محکوم گردند یا در موقع اجرای مجازات معامله شدیدتری با آنها بشود.

پس از انجام مجازات‌های انتظامی یا قضائی درباره اسیر جنگی که محکومیت یافته باشد نباید رفتاری که با او می‌شود با رفتاری که با اسیران می‌شود متفاوت باشد.

۲. مجازات‌های انتظامی

ماده ۸۹. مجازات‌های انتظامی که درباره اسیران جنگی ممکن است اجراء شود به قرار ذیل است:

۱- جریمه تا میزان پنجاه درصد از مساعده حقوق و فوق‌العاده کار مذکور در مواد ۶۰ و ۶۲ در مدتی که زیاده بر سی روز نباشد.

۲- حذف مزایایی که علاوه بر مقررات این قرارداد داده می‌شود.

۳- بیکارهایی که از دو ساعت در روز تجاوز نکند.

۴- توقیف

مجازات بند ۲ را نمی‌توان درباره افسران معمول داشت.

در هیچ موردی مجازات‌های انتظامی نباید خلاف انسانیت و توأم با خشونت یا متضمن خطر برای سلامت اسیران جنگی باشد.

ماده ۹۰- مدت یک تنبیه واحد هیچگاه از ۳۰ روز متجاوز نخواهد بود. در موارد جرم انتظامی مدت توقیف احتیاطی که متهم قبل از دادرسی

و اعلام مجازات تحمل نموده از مدت محکومیت کسر خواهد شد.

حداکثر سی روز فوق نباید تجاوز شود ولو آنکه یک نفر اسیر جنگی بایستی نسبت به چند قضیه اعم از اینکه با هم ارتباط داشته یا

بی‌ارتباط باشند از جنبه انتظامی جواب بدهد.

بین رأی انتظامی و اجرای آن نباید بیش از یک ماه فاصله شود.

چنانچه یک نفر اسیر جنگی محکوم مجدداً به مجازات انتظامی جدیدی محکوم شود در صورتیکه مدت یکی از دو محکومیت مزبور ده روز یا

بیشتر باشد باید بین اجرای دو مجازات لااقل سه روز فاصله قائل گردید.

ماده ۹۱- فرار یک اسیر جنگی در موارد ذیل مقرون به موفقیت شناخته خواهد شد:

۱- در صورتی که به نیروهای مسلح دولت متبوع خود یا به نیروهای مسلح یک دولت متحد آن ملحق شود.

۲- در صورتی که از اراضی تحت اختیار دولت بازداشت‌کننده یا دولت متفق آن خارج شود.

۳- در صورتی که به یک کشتی تحت پرچم دولت متبوع خود یا یک دولت متحد آن که در آب‌های ساحلی دولت بازداشت‌کننده باشد

ملحق شود مشروط به اینکه کشتی مزبور تحت امر دولت بازداشت‌کننده واقع نباشد.

اسیران جنگی که به مصداق این ماده موفق به فرار شوند اگر مجدداً اسیر گردند مشمول هیچگونه مجازاتی برای فرار سابق خود

نخواهند بود.

ماده ۹۲- اسیر جنگی که اقدام به فرار کند و قبل از توفیق یافتن به مصداق ماده ۹۱، دستگیر شود نسبت به عمل مزبور ولو در صورت

تکرار فقط مشمول یک مجازات انتظامی خواهد بود.

فراری دستگیر شده هر چه زودتر به مقامات نظامی مربوط تسلیم خواهد گردید.

اسیران جنگی که بر اثر فرار مقرون با عدم موفقیت مجازات شده باشند ممکن است علی‌رغم بند چهارم از ماده ۸۸ تحت مراقبت

مختصر قرار داده شوند ولی مشروط به اینکه مراقبت مزبور به سلامت مزاج آنها صدمه نزند و در بازداشتگاه اسیران جنگی صورت گیرد و

متضمن حذف هیچ یک از تضمیناتی که به موجب این قرارداد به آنان اعطاء شده نباشد.

ماده ۹۳- فرار یا اقدام به فرار ولو در صورت تکرار در مورد اسیر جنگی که به علت تخلف ارتكابی در حین فرار یا اقدام به فرار به دادگاه احاله

شده باشد در حکم علل مشدده شمرده نخواهد شد.

مطابق مدلول ماده ۸۳- تخلفاتی که اسیران جنگی منحصراً به منظور تسهیل فرار خود مرتکب شوند و متضمن هیچگونه اعمال خشونت بر علیه اشخاص نباشد خواه تخلف از مقررات مالکیت عمومی یا سرقت بدون قصد تمول و خواه تهیه یا استعمال اوراق جعلی یا پوشیدن لباس کشوری باشد فقط مشمول مجازات‌های انتظامی خواهند بود.

اسیران جنگی که در فرار یا اقدام به فرار معاونت کرده باشند از این بابت فقط مشمول یک مجازات انتظامی خواهند بود. ماده ۹۴- چنانچه یک اسیر جنگی فراری دستگیر شود مراتب بر طبق ترتیب مذکور در ماده ۱۲۲ فقط به منظور اطلاع به دولت متبوع او اعلام خواهد گشت.

ماده ۹۵- اسیران جنگی که به خلاف‌های انتظامی متهمند به انتظار رأی نباید در توقیف احتیاطی نگاهداشته شوند مگر آنکه همین عمل درباره اعضای نیروهای مسلح دولت بازداشت کننده در مورد خلاف‌های نظیر آن مجری باشد و یا اینکه منافع عالیة حفظ نظم و انتظام بازداشتگاه چنین توقیفی را ایجاب کند.

در مورد کلیة اسیران جنگی توقیف احتیاطی که در صورت خلاف‌های انتظامی به عمل می‌آید به حداقل تقلیل خواهد یافت و از چهارده روز تجاوز نخواهد کرد.

مقررات مواد ۹۷ و ۹۸ این فصل درباره اسیرانی که به علت خلاف انتظامی در توقیف احتیاطی هستند اجرا خواهد گردید.

ماده ۹۶- اعمال خلاف انتظام مورد بازجویی فوری قرار خواهد گرفت.

مجازات‌های انتظامی در عین حفظ صلاحیت دادگاه‌ها و مقامات عالیة نظامی فقط توسط افسری که به سمت فرمانده بازداشتگاه دارای اختیارات انتظامی باشد یا توسط یک افسر مسئول که جانشین او باشد و یا افسری که فرمانده مزبور اختیارات انتظامی خود را به وی تفویض کرده باشد معلوم خواهد شد.

این اختیارات در هیچ حالی نباید به یک اسیر جنگی تفویض یا توسط یک اسیر جنگی اعمال شود. قبل از صدور حکم مجازات انتظامی باید موارد اتهام به طور دقیق به او اجازه داده شود که عمل خود را توضیح دهد و از خود دفاع نماید.

به‌ویژه اجازه داده خواهد شد که شهادت شهود خود را باصغاء برساند و در صورت لزوم به یک نفر مترجم ذیصلاحیت متوسل گردد. حکم صادره به اسیر جنگی و معتمد اعلام خواهد شد.

فرمانده بازداشتگاه باید دفتری برای ثبت مجازات‌های انتظامی صادره نگاه دارد. دفتر مزبور در اختیار نمایندگان دولت حامی نگاهداشته خواهد شد.

ماده ۹۷- اسیران جنگی را در هیچ موردی نباید برای اجرای مجازات‌های انتظامی به مؤسسات تأدیبی (زندان - توقیف‌گاه نظامی - زندان محکومیت اعمال شاقه و غیره) انتقال داد.

کلیة اماکن مجازات‌های انتظامی باید مطابق شرایط بهداشتی مذکور در ماده ۲۵ باشد. اسیران جنگی که در دوره مجازات به سر می‌برند باید قادر باشند که خود را در حال نظافت طبق مفاد ماده ۲۹ نگاهدارند توقیف‌گاه افسران و هم‌ردیفان از توقیف‌گاه انسران جزء و افراد جدا خواهد بود.

اسیران جنگی از جنس اناث که در دوره مجازات انتظامی به سر می‌برند باید در اماکنی متمایز از اماکن مردان توقیف شوند و مستقیماً تحت مراقبت زنان باشند.

ماده ۹۸- اسیران جنگی که بر اثر مجازات انتظامی در توقیفند کماکان از مقررات این قرارداد بهره‌مند خواهند بود مگر در حدودی که نفس توقیف مقررات مزبور را غیرقابل اجرا سازد. معهدا مزایای مواد ۷۸ و ۱۲۶ نباید در هیچ حالی از آنان سلب گردد.

اسیران جنگی را که مجازات انتظامی می‌بایند نباید از مزایای وابسته به درجه آنان محروم ساخت. اسیران جنگی که مجازات انتظامی می‌بایند حق خواهند داشت که ورزش بدنی کنند و لااقل دو ساعت در هوای آزاد به سر برند.

در صورتی که تقاضا کنند حق خواهند داشت در معاینه طبی روزانه حاضر شوند.

پرستارهایی را که وضع مزاج آنان ایجاب می‌کند دریافت خواهند داشت و در صورت لزوم به درمانگاه بازداشتگاه یا به بیمارستان منتقل خواهند شد.

همچنین حق خواهند داشت بنویسند و بخوانند و نامه دریافت و ارسال دارند ولی امانات و پولی که برای آنان می‌رسد پس از پایان مجازات به آنها تسلیم خواهد شد. این قبیل امانات و مرسولات تا پایان مجازات آنان به معتمد بازداشتگاه سپرده خواهد شد و معتمد مزبور مواد غذایی فاسد شدنی موجود در امانات را به درمانگاه تسلیم خواهد کرد.

۳- تعقیب قضایی

ماده ۹۹- هیچ اسیر جنگی را نمی‌توان به واسطه عملی تعقیب یا محکوم کرد که آن عمل به موجب قوانین دولت بازداشت کننده یا به موجب حقوق بین‌المللی که در تاریخ ارتکاب آن عمل معتبر است مصرحاً ممنوع نباشد.

هیچ فشار روحی یا بدنی نباید به منظور اعتراف به عمل مورد اتهام به اسیر جنگی وارد آید.

هیچ اسیر جنگی را نمی‌توان محکوم نمود مگر آنکه وسیله دفاع داشته باشد و یک نفر مدافع ذیصلاحیت به او معاونت کند.

ماده ۱۰۰- در مورد تخلفاتی که طبق قوانین دولت بازداشت کننده مشمول حکم اعدام است باید مراتب هر چه زودتر به اسیران جنگی و

دولتهای حامی اطلاع داده شود.

بعد هم هیچ‌گونه تخلفی را نمی‌توان بدون موافقت دولت متبوع اسیران با حکم اعدام مجازات کرد.

درباره اسیر جنگی نمی‌توان حکم اعدام صادر کرد مگر پس از آنکه توجه دادگاه طبق بند دوم از ماده ۸۷ - مخصوصاً به این نکته جلب شده باشد که چون متهم تبعه دولت بازداشت کننده نیست هیچ‌گونه وظیفه وفاداری در قبال آن دولت ندارد و فقط بواسطه عللی خارج از اختیار خود اوست که به دست دولت بازداشت کننده افتاده است.

ماده ۱۰۱ - چنانچه درباره یک اسیر جنگی حکم اعدام صادر گردد حکم مزبور از تاریخی که شرح جزئیات آن طبق ماده ۱۰۷ به دولت حامی به نشانی معین برسد تا انقضای لاقل شش ماه نباید به موقع اجرا گذاشته شود.

ماده ۱۰۲ - حکم صادره بر علیه اسیر جنگی در صورتی معتبر است که توسط همان محاکم و مطابق همان اصول دادرسی که درباره اشخاص متعلق به نیروهای دولت بازداشت کننده معمول است صادر شده باشد. از آن گذشته اعتبار آن در صورتی است که مفاد این فصل رعایت گردیده باشد.

ماده ۱۰۳ - هر بازپرسی قضایی بر علیه اسیر جنگی باید در کمال سرعتی که اوضاع و احوال اجازه می‌دهد جریان یابد به طوری که دادرسی هرچه زودتر به عمل آید.

هیچ اسیر جنگی را نمی‌توان در توقیف احتیاطی نگاهداشت مگر به میزانی که درباره اعضای نیروهای مسلح دولت بازداشت کننده برای نظیر همان تخلفات مجری است و یا در صورتی که امنیت کشور توقیف اسیر را ایجاب کند ولی در هیچ حالی توقیف احتیاطی مزبور نباید از سه ماه تجاوز کند.

مدت توقیف احتیاطی اسیر جنگی از مدت مجازات محرومیت از آزادی اسیر محکوم کسر خواهد گردید از این گذشته در موقع تعیین مجازات هم مدت مزبور در نظر گرفته خواهد شد.

اسیران جنگی در مدت توقیف احتیاطی از مقررات مواد ۹۷ و ۹۸ این فصل بهره‌مند خواهد بود.

ماده ۱۰۴ - در هر موردی که دولت بازداشت کننده تصمیم به تعقیب قضایی یک اسیر جنگی بگیرد مراتب را هر چه زودتر و لاقل سه هفته قبل از شروع دادرسی به دولت حامی اطلاع خواهد داد. مهلت سه هفته مزبور از تاریخی شروع می‌شود که اطلاع نامه به دولت حامی به نشانی که دولت مزبور قبلاً به دولت بازداشت کننده اطلاع داده برسد.

اطلاع نامه مزبور حاوی مطالب زیر خواهد بود:

۱- نام و نام خانوادگی اسیر جنگی با ذکر درجه و شماره و تاریخ تولد او در صورتیکه شغلی داشته باشد با تعیین شغل و حرفه او.

۲- محل توقیف یا بازداشت.

۳- شرح اتهام یا اتهامات با ذکر مقررات قانونی که درباره آن اتهامات قابل اجرا است.

۴- تعیین دادگاهی که قضیه را دادرسی خواهد کرد با ذکر تاریخ و محلی که برای شروع دادرسی در نظر گرفته شده.

عین این اطلاع نامه توسط دولت بازداشت کننده به معتمد اسیر جنگی تسلیم خواهد شد.

چنانچه در موقع شروع دادرسی با ارائه سند مدلل نشود که دولت حامی و اسیر جنگی و معتمد ذیرب اطلاع نامه فوق را لاقل سه هفته قبل از شروع دادرسی دریافت داشته‌اند دادرسی به عمل نخواهد آمد و موکول به بعد خواهد گردید.

ماده ۱۰۵ - اسیر جنگی حق خواهد داشت توسط یکی از رفقای خود معاونت شود و به وسیله یک نفر وکیل که خود انتخاب می‌کند دفاع گردد شاهد به دادگاه بیاورد و در صورت لزوم یک نفر مترجم ذیصلاحیت بخواهد. دولت بازداشت کننده به موقع قبل از دادرسی به او اطلاع خواهد داد که این حقوق را دارد.

چنانچه اسیر جنگی مدافع تعیین نکرده باشد دولت حامی یک نفر مدافع برای او تهیه خواهد کرد. دولت حامی برای این کار لاقل یک هفته فرصت خواهد داشت و دولت بازداشت کننده بر حسب تقاضای آن دولت صورتی از کسانی که برای تأمین دفاع صلاحیت دارند جهت او ارسال خواهد داشت. در صورتی که مدافع توسط اسیر جنگی یا دولت حامی هیچکدام انتخاب نشده باشد دولت بازداشت کننده رأساً یک نفر وکیل ذیصلاحیت برای دفاع متهم تعیین خواهد کرد.

وکیل مدافع برای تهیه مقدمات دفاع متهم لاقل دو هفته از شروع دادرسی وقت خواهد داشت و نیز از تسهیلات لازم برخوردار خواهد بود من جمله می‌تواند آزادانه با متهم ملاقات و بدون حضور کسی با او صحبت کند. همچنین می‌تواند با کلیه شهود متهم من جمله اسیران جنگی گفتگو کند. وکیل نامبرده تا پایان مواعید استینافی از این تسهیلات بهره‌مند خواهد بود.

ادعانامه و مدارکی که به طورکلی طبق قوانین جاریه ارتش دولت بازداشت کننده به متهمین ابلاغ می‌شود با فرصت کافی قبل از شروع دادرسی به زبانی که متهم بفهمد به اسیر متهم تسلیم خواهد شد. ادعانامه و مدارک مزبور به همین کیفیت به مدافع متهم نیز تسلیم خواهد گردید.

نمایندگان دولت حامی حق خواهند داشت در جلسات دادرسی حضور یابند مگر آنکه دادرسی از لحاظ مصالح تأمینی کشور در جلسه غیرعلنی به عمل آید. در این صورت دولت بازداشت کننده این موضوع را به دولت حامی اطلاع خواهد داد.

ماده ۱۰۶ - هر اسیر جنگی حق خواهد داشت طبق کیفیات معمول در مورد اعضای نیروهای مسلح دولت بازداشت کننده در مورد هر حکمی که درباره‌اش صادر شده تقاضای پژوهش یا فرجام یا تجدیدنظر نماید. حقوق وخواهی او و همچنین مهلت‌های اعمال حقوق مزبور به

تفصیل به او اطلاع داده خواهد شد.

ماده ۱۰۷-۱. حکمی که درباره یک نفر اسیر جنگی صادر شود بلافاصله به صورت اطلاع نامه اجمالی با ذکر اینکه آیا اسیر حق پژوهش یا فرجام یا تجدیدنظر دارد به استحضار دولت حامی خواهد رسید.

اطلاع نامه مزبور به معتمد ذریع تسلیم خواهد شد. همچنین در صورتی که رأی محکمه در حضور متهم صادر نشده باشد به زبانی که بفهمد به او ابلاغ خواهد گردید به علاوه دولت بازداشت کننده بلافاصله تصمیم اسیر جنگی را درباره استفاده از حقوق وخواهی که دارد به دولت حامی اطلاع خواهد داد.

از این گذشته در صورتی که محکومیت قطعی شود و یا در صورتی که در دادگاه بدوی حکم اعدام صادر شده باشد دولت بازداشت کننده اطلاع نامه مبسوطی که حاوی مطالب ذیل باشد هرچه زودتر برای دولت حامی ارسال خواهد داشت:

۱- متن صحیح حکم.

۲- گزارش اجمالی بازپرسی و دادرسی با ذکر رئوس مسائل اتهام و دفاع.

۳- عندالاقضاء ذکر محلی که محکومیت در آنجا انجام خواهد شد.

ابلاغ اطلاعات مذکور در بندهای بالا به دولت های حامی به نشانی که دولت مزبور قبلاً به دولت بازداشت کننده اطلاع داده صورت خواهد گرفت.

ماده ۱۰۸-۱. مجازات هایی که طبق احکام صادره بر علیه اسیران جنگی قطعیت می یابد در همان مؤسسات و به همان کیفیتی که برای اعضای نیروهای دولت بازداشت کننده معمول است اجرا خواهد گردید. کیفیات مزبور باید در همه احوال مطابق مقتضیات بهداشت و انسانیت باشد.

اسیر جنگی از جنس اناث که بدین طریق محکومیت یابد در اماکن مجزا و تحت نظارت زنان قرار خواهد گرفت.

در هر حال اسیران جنگی که محکوم به مجازات محرومیت از آزادی شوند از مفاد مواد ۷۸ و ۱۲۶ این قرارداد برخوردار خواهند بود. ازین گذشته اجازه خواهد داشت که نامه دریافت و ارسال دارند و لاقلاً ماهی یک بسته امانت دریافت و منظمآ در هوای آزاد ورزش کنند.

پرستاری های بهداشتی که مستلزم وضع سلامت آنان است و همچنین در صورتی که مایل باشند کمک روحانی نیز دریافت خواهند داشت. مجازات هایی که درباره آنها اجرا می شود منطبق با مفاد بند سوم از ماده ۸۷ خواهد بود.

باب چهارم

پایان اسارت

بخش اول

بازگشت مستقیم به میهن و بستری شدن در کشور بیطرف

ماده ۱۰۹-۱. دولت های متخاصم با قید و شرط بند سوم این ماده مکلفند اسیران جنگی را که شدیدآ بیمار یا شدیدآ مجروحند بدون ملاحظه تعداد یا درجه آنان طبق بند اول از ماده بعد پس از آنکه قادر به حمل و نقل شدند به میهن خودشان عودت دهند.

در تمام مدت مخاصمات دولت های متخاصم سعی خواهند کرد که با معاضدت دولتهای بیطرف ترتیبات لازم بدهند که اسیران بیمار یا زخم دار مذکور در بند دوم از ماده بعد در کشوری بیطرف بستری شوند. به علاوه ممکن است موافقتنامه هایی بین خود به منظور اعاده

مستقیم اسیرانی که مدت طولانی در اسارت به سر برده اند به میهن خودشان یا بازداشت آنها در یک کشور بیطرف منعقد سازند.

هیچ اسیر جنگی که به موجب بند اول این ماده برای بازگشت به کشور خود در نظر گرفته شده نباید در دوره مخاصمات برخلاف میل خود او بازگشت داده شود.

ماده ۱۱۰-۱. اشخاص ذیل مستقیماً به میهن خود بازگشت داده خواهند شد:

۱- بیماران و زخم داران غیرقابل علاج که استعداد فکری یا جسمانی آنان تقلیل کلی یافته باشد.

۲- بیماران و زخم دارانی که به موجب پیش بینی های طبی در طرف مدت یک سال قابل علاج نبوده و وضع مزاجی آنها مستلزم معالجه باشد و استعداد فکری یا جسمانی آنان تقلیل کلی یافته باشد.

۳- زخم داران و بیماران که معالجه شده اند ولی استعدادی فکری یا جسمانی آنان تقلیل کلی و دائمی یافته باشد.

اشخاص ذیل را ممکن است در کشور بیطرف در بیمارستان بستری کرد:

۱- زخم داران و بیماران که علاج آنان در طرف یک سال از تاریخ وقوع جراحت یا شروع بیماری تصور می شود مشروط به اینکه با معالجه در کشور بیطرف علاج سریع تر و مطمئن تر می شود.

۲- اسیران جنگی که سلامت فکری یا جسمانی آنان طبق پیش بینی های طبی با ادامه اسارت در معرض مخاطره جدی است ولی بستری شدن در بیمارستان کشور بیطرف ممکن باشد آنها را ازین خطر برکنار سازد.

دول ذریع به موجب موافقتنامه های مخصوص بین خود تعیین خواهند کرد که برای بستری شدن در بیمارستان در دولت بیطرف چه شرایطی باید در اسیر جنگی جمع باشد و همچنین طرز اقدام را بین خود معلوم خواهند کرد. به طور کلی اسیران جنگی که در کشور

بی‌طرف بستری شده‌اند در صورتی‌که جزو یکی از تقسیمات ذیل باشند به کشور خودشان اعاده خواهند شد.

۱- کسانی‌که وضع مزاجشان شدت یافته به طوری‌که جامع شرایط بازگشت مستقیم به میهن شده‌اند.

۲- کسانی‌که استعداد جسمانی یا فکری آنان بعد از معالجه کماکان در حال نقصان فوق‌العاده باقی مانده باشد.

چنانچه بین دول متخاصم موافقتنامه‌های خاصی در باب تعیین موارد معلولیت یا بیماری که مستلزم بازگشت مستقیم یا بستری شدن در کشور بی‌طرف است منعقد نشده باشد موارد مذکور برطبق اصول مندرج در موافقتنامه نمونه مربوط به بازگشت مستقیم اسیران جنگی زخم‌دار و بیمار و بستری شدن آنها در کشور بی‌طرف و اصول مندرج در آیین‌نامه کمیسیون‌های پزشکی مختلط که هر دو پیوست این قرارداد است معین خواهد گردید.

ماده ۱۱۱- دولت بازداشت کننده و دولت متبوع اسیران جنگی و یک دولت بی‌طرف که مورد قبول طرفین باشد سعی خواهند کرد موافقتنامه‌هایی منعقد نمایند که به موجب آن بتوان اسیران جنگی را تا پایان مخاصمات در خاک آن کشور بی‌طرف در بازداشت نگاه داشت. ماده ۱۱۲- به محض شروع مخاصمات کمیسیون‌های مختلط پزشکی تعیین خواهند شد که بیماران و زخم‌داران را معاینه کنند و درباره آنان همه‌گونه تصمیمات مفید بگیرند. طرز تعیین و وظایف و ترتیب عمل کمیسیون‌های مزبور برطبق مفاد آیین‌نامه پیوست این قرارداد خواهد بود. معهدا اسیرانی که طبق نظر معاینات پزشکی دولت بازداشت‌کننده به طور وضوح زخم‌دار شدید یا بیمار شدید باشند می‌توانند به میهن خود اعاده شوند بی‌آنکه محتاج کمیسیون پزشکی مختلط باشند.

ماده ۱۱۳- علاوه بر کسانی که توسط مقامات پزشکی دولت بازداشت‌کننده معلوم می‌شود اسیران زخم‌دار و بیماری که جزو طبقات ذیل باشند حق خواهند داشت برای معاینه به کمیسیون‌های پزشکی که در ماده بعد پیش‌بینی شده مراجعه نمایند:

۱- زخم‌داران و بیمارانی که توسط یک پزشک هم‌میهن یا تابع دولت متحد دولت متبوع آنان که در بازداشتگاه به حرفه طبابت اشتغال دارد پیشنهاد شوند.

۲- زخم‌داران و بیمارانی که توسط معتمد خودشان پیشنهاد شوند.

۳- زخم‌داران و بیمارانی که توسط دولت متبوع خود یا توسط یک دستگاه مورد قبول دولت مزبور که به کمک اسیران آمده پیشنهاد شوند. معهدا اسیرانی که به هیچیک از طبقات فوق تعلق ندارند نیز می‌توانند برای معاینه مراجعه کنند و همچنین معتمد آنان مجاز خواهد بود که در موقع معاینه حضور داشته باشد.

ماده ۱۱۴- اسیران جنگی که دچار سوانح شده باشند به استثنای کسانی که عمداً خود را مجروح می‌سازند از حیث اعاده به میهن یا بستری شدن در بیمارستان کشور بی‌طرف از مزایای این قرارداد برخوردار خواهند بود.

ماده ۱۱۵- هیچ اسیر جنگی که محکوم به مجازات انتظامی شده باشد و جامع شرایطی باشد که برای اعاده به میهن یا بستری شدن در کشور بی‌طرف پیش‌بینی شده نباید به علت اینکه به مجازات مزبور نرسیده نگاه داشته شود. اسیران جنگی که تحت تعقیب قضایی بوده یا محکومیت قضایی یافته باشند در صورتی که برای اعاده به میهن یا بستری شدن در کشور بی‌طرف معین شده باشند نیز می‌توانند در صورت موافقت دولت بازداشت کننده قبل از پایان دادرسی یا قبل از پایان مجازات ازین ماده استفاده کنند.

دول متخاصم اسامی کسانی را که تا پایان دادرسی یا تا پایان اجرای مجازات نگاه داشته خواهند شد به یکدیگر ابلاغ خواهند کرد.

ماده ۱۱۶- هزینه بازگشت اسیران جنگی به میهن یا هزینه حمل آنان به کشور بی‌طرف از مرز کشور بازداشت کننده به بعد به عهده دولت متبوع آنان خواهد بود.

ماده ۱۱۷- هیچ اسیری را که به میهن اعاده شده نمی‌توان به خدمت نظامی فعال گماشت.

بخش دوم

آزادی و بازگشت اسیران جنگی در پایان مخاصمات

ماده ۱۱۸- اسیران جنگی بلافاصله پر از ختم مخاصمات عملی آزاد و به کشور خود اعاده خواهند شد.

در صورتیکه در قرارداد ختم جنگ بین طرفین قرار مخصصی در این باب داده نشده باشد و یا اصلاً چنین قراردادی بین طرفین منعقد نشده باشد هر یک از دول بازداشت‌کننده طرحی برای اعاده اسیران طبق اصول مذکور در بند فوق تنظیم و بلافاصله به موقع اجرا خواهد گذاشت. در هر یک از موارد بالا اقداماتی که در نظر گرفته شده به اطلاع اسیران جنگی خواهد رسید.

هزینه بازگشت اسیران جنگی در هر حال به طور عادلانه بین دولت بازداشت کننده و دولت متبوع اسیران تقسیم خواهد شد. در تقسیم هزینه‌های مزبور اصول ذیل مورد رعایت قرار خواهد گرفت:

الف) در صورتیکه دو دولت هم‌مرز باشند دولت متبوع اسیران جنگی هزینه بازگشت آنان را از مرز دولت بازداشت‌کننده به بعد عهده‌دار خواهد شد.

ب) در صورتیکه دو دولت هم‌مرز نباشند دولت بازداشت‌کننده هزینه حمل اسیران را تا مرز یا بندری که به دولت متبوع اسیران نزدیکتر باشد برعهده خواهد گرفت. نسبت به بقیه هزینه بازگشت اسیران دولت‌های مربوطه قرار می‌دهد. این تقسیم عادلانه آن بین خود خواهند داد. انعقاد این قرارداد در هیچ حالی نباید موجب جزئی‌ترین تأثیری در اعاده اسیران جنگی بشود.

ماده ۱۱۹- بازگشت‌ها با کیفیاتی نظیر آنچه که در مواد ۴۶ لغایت ۴۸ این قرارداد برای انتقال اسیران جنگی پیش‌بینی شده با توجه به مفاد ماده ۱۱۸ و مواد مابعد صورت خواهد گرفت.

هنگام بازگشت باید اشیاء قیمتی که از اسیران جنگی طبق مفاد ماده ۱۸ مأخوذ شده و وجوه نقدی به پول خارجی که به پول دولت بازداشت‌کننده تسعیر نگردیده به آنها مسترد شود.

اشیاء قیمتی یا وجوه نقدی به پول خارجی که در موقع بازگشت اسیران جنگی به علتی به آنان مسترد نشده باشد به دفتر اطلاعات مذکور در ماده ۱۲۲ تسلیم خواهد شد.

اسیران جنگی اجازه خواهند یافت اشیاء شخصی و نامه‌ها و امانات وارده به عنوان خود را با خود ببرند. وزن آنها ممکن است در صورتی که اوضاع بازگشت ایجاب کند به میزانی که اسیر جنگی می‌تواند با خود حمل کند محدود گردد ولی در هر حال هر اسیری مجاز خواهد بود لااقل ۲۵ کیلو با خود ببرد.

سایر لوازم شخصی اسیر جنگی توسط دولت بازداشت‌کننده نگاه داشته خواهد شد و به محض آنکه بین آن دولت با دولت متبوع اسیر جنگی موافقت‌نامه‌ای درباره طرز حمل و پرداخت هزینه‌های مربوط منعقد گردد برای صاحب آن ارسال خواهد گردید.

اسیران جنگی که به علت جنایت یا جنحه مربوطه به حقوق جزا تحت تعقیب قضایی باشند ممکن است تا پایان دادرسی و در صورت اقتضا تا پایان مجازات نگاه داشته شوند.

همچنین کسانی که به علت جنایت یا جنحه مربوط به حقوق جزا محکوم شده باشند.

دولت‌های متخاصم اسامی اسیران جنگی را که تا ختم دادرسی یا ختم مجازات نگاه خواهند داشت به یکدیگر اطلاع خواهند داد.

دولت‌های متخاصم بین خود ترتیبی خواهند داد که کمیسیون‌هایی برای جستجوی اسیران متواری و تأمین بازگشت آنان در اسرع وقت تشکیل شوند.

بخش سوم فوت اسیران جنگی

ماده ۱۲۰- وصیت‌نامه‌های اسیران جنگی طوری تنظیم خواهد شد که جامع شرایطی باشند که به موجب قوانین کشور اصلی آنان برای اعتبار وصیت‌نامه لازم است کشور مزبور اقدامات لازم به عمل خواهد آورد که شرایط مذکور به اطلاع دولت بازداشت‌کننده برسد. در صورت تقاضای اسیران جنگی و در هر حال پس از فوت او وصیت‌نامه بدون فوت وقت به دولت حامی و یک نسخه رونوشت گواهی شده آن به آژانس مرکزی اطلاعات تسلیم خواهد شد.

گواهی‌نامه‌های فوت طبق نمونه پیوست این قرارداد با صورت‌های کلیه اسیران جنگی که در اسارت فوت کرده‌اند با تصدیق یک نفر افسر مسئول در اسرع وقت به دفتر اطلاعات اسیران جنگی که به موجب ماده ۱۲۲ تشکیل می‌شود ارسال خواهد گردید.

اطلاعات مربوط به هویت متوفیات که فهرست آن در بند سوم ماده ۱۷ ذکر شده همچنین محل و تاریخ و علت فوت و محل و تاریخ دفن به انضمام کلیه اطلاعات لازم جهت تشخیص قبور باید در گواهی‌نامه‌ها یا صورت‌های مزبور قید گردد.

قبل از دفن یا سوزاندن باید جنازه مورد معاینه پزشکی قرارگیرد تا وقوع فوت مسلم و تنظیم گزارش فوت میسر و در صورت اقتضا هویت متوفی معین گردد.

مقامات بازداشت‌کننده مراقبت خواهند کرد که اسیران جنگی که در اسارت فوت می‌کنند با احترام و در صورت امکان بر طبق اصول مذهبی خود به خاک سپرده شوند و قبور آنان محترم شمرده شود و بطرز آبرومند نگاهداری گردد و علائمی داشته باشد که پیداکردن آن همیشه مقدر باشد. در صورت امکان اسیران جنگی متوفی که متعلق به یک دولتند در یک محل دفن خواهند شد.

اسیران جنگی متوفی انفراداً دفن خواهند شد مگر در صورت وجود قوه قاهره که دفن آنها را در یک قبر مشترک اضطراراً ضروری سازد. اجساد را نباید سوزاند مگر در صورتیکه ضرورت بهداشت ایجاب کند یا مذهب متوفی دستور سوزاندن داده باشد یا خود متوفی خواسته باشد. در صورت سوزاندن مراتب با ذکر علل آن در سند فوت ذکر خواهد شد.

برای آنکه بتوان قبور را همیشه باز یافت کلیه اطلاعات مربوط به دفن و قبور باید توسط یک اداره قبور که دولت بازداشت‌کننده تأسیس می‌نماید ثبت گردد. صورت قبور و اطلاعات مربوط به اسیران جنگی مدفون در قبرستان‌ها یا در جاهای دیگر برای دولت متبوع اسیران جنگی مزبور ارسال خواهد شد. دولتی که زمین قبرستان را متصرف است در صورتیکه عضو این قرارداد باشد مکلف است قبرها را توجه کند و هر جسدی که بعداً به جای دیگر انتقال می‌یابد ثبت نماید. این مقررات در مورد خاکسترهایی که اداره قبور تا وصول تصمیم قطعی دولت اصلی صاحبان آن نگاه می‌دارد نیز معتبر خواهد بود.

ماده ۱۲۱- هر فوت یا جراحت شدید یک اسیر جنگی که توسط یک نفر قراول یا یک اسیر جنگی دیگر یا هر شخص دیگری وقوع یابد یا مظنون بوقوع به دست این اشخاص باشد و همچنین هر فوتی که به علت غیر معلوم واقع شود فوراً توسط دولت بازداشت کننده مورد تحقیق رسمی قرار خواهد گرفت.

بلافاصله ابلاغیه‌ای در این موضوع به دولت حامی ارسال خواهد شد. شهادت شهود خصوصاً شهادت اسیران جنگی جمع‌آوری خواهد شد و گزارشی حاوی این اطلاعات برای دولت مزبور ارسال خواهد گردید.

چنانچه نتیجه تحقیق به مجرمیت یک یا چند نفر منجر شود دولت بازداشت کننده همه گونه اقدامات را برای تعقیب قضایی مسئول یا مسئولین به عمل خواهد آورد.

باب پنجم

دفتر اطلاعات و جمعیت‌های تعاونی مربوط به اسیران جنگی

ماده ۱۲۲- به محض شروع جنگ و در کلیه موارد اشغال هر یک از دولتهای متخاصم یک دفتر رسمی اطلاعات در باب اسیران جنگی که در اختیار خود دارد تأسیس خواهد کرد. دولتهای بی‌طرف یا غیرمتخاصم که در خاک خود اشخاصی متعلق به یکی از طبقات مذکور در ماده ۴ را پذیرفته باشند نیز در مورد اشخاص مزبور به همین قرار رفتار خواهد کرد. دولت ذیربط مراقبت خواهد کرد که دفتر اطلاعات اماکن و لوازم و کارمند کافی در اختیار داشته باشد تا بتواند به طرز مؤثری کار بکند.

دولت مزبور مختار خواهد بود که در دفتر مزبور اسیران جنگی را مورد استفاده قرار دهد مشروط بر اینکه شرایط مقرر در بخش مربوط به کار اسیران جنگی مندرج در این قرارداد را محترم شمارد.

هر یک از دول متخاصم در کوتاهترین مدت ممکن اطلاعات مندرج در بندهای چهارم و پنجم و ششم این قرارداد را در باب هر فرد دشمن که متعلق به یکی از طبقات مذکور در ماده ۴ باشد و به دست او افتد برای دفتر نامبرده ارسال خواهد داشت. دول بی‌طرف یا غیرمتخاصم نیز در مورد اشخاص متعلق به طبقات مذکور که در خاک خود پذیرفته باشند به همین قرار رفتار خواهد کرد.

دفتر اطلاعات با سریع‌ترین وسایل اطلاعات مزبور را از یک طرف به وسیله دول حامی و از طرف دیگر بوسیله آژانس مرکزی موضوع ماده ۱۲۳ برای دولتهای ذی‌علاقه خواهد فرستاد.

اطلاعات مزبور باید طوری باشد که توان خانواده‌های ذینفع را سریعاً مستحضر ساخت. اطلاعات مزبور تا آنجا که مربوط به دفتر اطلاعات است باید در مورد هر اسیر جنگی با قید مقررات ماده ۱۷ مشتمل بر نام و نام خانوادگی و درجه و شماره و محل و تاریخ کامل تولد و تعیین دولت متبوع و نام پدر و مادر و نام و نشان شخصی که باید اسارت اسیر به او اطلاع داده شود و نشانی نامه‌نویسی به عنوان اسیر باشد. دنتر اطلاعات از دواير مختلف مربوط اطلاعات مربوط به نقل و انتقال و آزادی و بازگشت به میهن و فرار و بستری شدن در بیمارستان و فوت را دریافت و به طریق مذکور در بند سوم بالا به دولت ذینفع اطلاع خواهد داد.

همچنین اطلاعات مربوط به حال مزاجی اسیران جنگی که شدیداً بیمار و زخم‌دارند منظمأ و در صورت امکان هفته‌ای یکبار فرستاده خواهد شد.

و نیز دفتر اطلاعات عهده‌دار پاسخ هرگونه سؤالاتی خواهد بود که درباره اسیران جنگی به انضمام کسانی که در اسارت وفات یافته باشند از او بشود. چنانچه اطلاعات مطلوب را نداشته باشد مبادرت به تحقیقات لازم خواهد نمود تا جواب سؤالات را بدهد.

کلیه اطلاعات کتبی که دفتر اطلاعات می‌دهد باید امضاء یا مهر رسمیت یابد.

به‌علاوه دفتر اطلاعات مأمور خواهد شد که کلیه اشیاء شخصی قیمتی که هنگام بازگشت به میهن یا آزادی یا فوت اسیر جنگی از او باقی مانده باشد به انضمام وجوه نقدی به پول غیر از پول بازداشت‌کننده و اسنادی را که برای نزدیکان دارای اهمیت باشد جمع‌آوری و به دولتهای ذینفع ارسال دارد. اشیاء مزبور در بسته‌هایی که توسط دفتر اطلاعات مهور شده باشد ارسال خواهد شد. به بسته‌های مزبور ورقه‌ای حاوی اطلاعات دقیق راجع به هویت مالک اشیاء و همچنین صورت کامل محتویات بسته منضم خواهد شد. سایر اشیاء شخصی اسیران مذکور بر طبق قراردایی که بین دول متخاصم ذینفع داده شود ارسال خواهد گردید.

ماده ۱۲۳- یک آژانس مرکزی اطلاعات راجع به اسیران جنگی در کشور بی‌طرف تأسیس خواهد یافت. کمیته بین‌المللی صلیب سرخ در صورتی که لازم بداند تشکیل چنین آژانسی را به دولتهای ذینفع پیشنهاد خواهد کرد.

آژانس مزبور مأمور تمرکز دادن اطلاعات مربوط به اسیران جنگی خواهد بود که خواه از طریق رسمی و خواه به طور خصوصی تحصیل نماید. آژانس مزبور این اطلاعات را در اسرع وقت به دولت اصلی اسیران جنگی یا به دولت متبوع آنان ارسال خواهد داشت دولتهای متخاصم همه‌گونه تسهیلات را به منظور ارسال این اطلاعات برای آژانس مرکزی فراهم خواهند آورد.

دولتهای معظمه متعاهد بالاخص دولتهایی که اتباعشان از خدمات آژانس مرکزی بهره‌مند می‌گردند دعوت می‌شوند که کمک مالی را که آژانس مزبور لازم دارد به آن بنمایند.

مقررات فوق نباید چنین تلقی شود که فعالیت نوع‌پرورانه کمیته بین‌المللی صلیب سرخ و جمعیت‌های تعاونی مذکور در ماده ۱۲۵ را محدود می‌سازد.

ماده ۱۲۴- دفاتر ملي اطلاعات آژانس مركزي اطلاعات از معافيت پستي و كلية معافيت‌هاي مذکور در ماده ۷۴ و در حدود امکان از معافيت مخابرات تلگرافي يا لاقل از تخفيف‌هاي عمده نسبت به هزينة تلگرافي بهره‌مند خواهند بود.

ماده ۱۲۵- دولتهای بازداشت‌کننده با حفظ حق اقداماتیکه براي تضمين امنيت يا مواجهه با هرگونه ضرورت عادلۀ ديگر لازم مي‌دانند سازمان‌هاي مذهبي و جمعيت‌هاي تعاوني يا هر سازمان ديگري را که به کمک اسيران جنگي بيايد با حسن قبول تلقي خواهند کرد و کليۀ تسهيلات را براي آنها و نمايندگان رسمي آنها به منظور ملاقات اسيران و تقسيم اعانات و لوازم از هر مبدأ که براي مقاصد مذهبي و تعليمي و تفريحي و کمک در ايجاد تشکيلاتي براي اوقات بيکاري در داخل بازداشتگاه اختصاصي داشته باشد فراهم خواهند آورد.

جمعيت‌ها و سازمان‌هاي فوق ممکن است خواه در خاک دولت بازداشت‌کننده يا در کشور ديگري تشکيل شوند و خواه جنبه بين‌المللي داشته باشند.

دولت بازداشت‌کننده مي‌تواند عده جمعيت‌ها و سازمانهايي را که نمايندگان آنها اجازه فعاليت در خاک او تحت نظر او دارند محدود سازد مشروط به اينکه اين محدوديت طوري نباشد که مانع شود از اينکه به کليۀ اسيران جنگي کمک مؤثر وکافي برسد.

در هر زمان موقعيت مخصوص کميته بين‌المللي صليب سرخ در اين مرحله به رسميت شناخته و محترم شمرده خواهد شد.

هنگامي که اعانات يا لوازمي براي مقاصد مذکور فوق به اسيران جنگي تسليم مي‌شود و با لاقل در اسرع وقت رسيدهايي به امضاي معتمد اسيران مزبور، مربوط به هر مرسوله، به عنوان جمعيت تعاوني يا سازماني که امانت را فرستاده تنظيم خواهد شد در همان حال رسيدهايي براي امانات مزبور توسط مقامات اداري که عهده‌دار حراست اسيران جنگي‌اند تسليم خواهد گرديد.

باب ششم اجراي قرارداد بخش اول مقررات عمومي

ماده ۱۲۶- نمايندگان يا مأمورين دول حامي مجاز خواهند بود به کليه اماکن اقامت اسيران جنگي خصوصاً به محل‌هاي توقيف و بازداشت و کار برون و به کليۀ اماکني که مورد استفاده اسيران جنگي است حق ورود خواهند داشت. همچنين اجازه خواهند داشت به محل‌هاي حرکت و عبور و ورود اسيران انتقالي بروند. مي‌توانند بدون حضور شاهد با اسيران و خصوصاً با معتمد آنها و در صورت لزوم بوسيله مترجم صحبت کنند.

به نمايندگان و مأمورين دول حامي آزادي کامل داده خواهد شد که به هر محلي که بخواهند سرکشي کنند. مدت سرکشي‌هاي مزبور و تعداد آنها محدود نخواهد شد. فقط در صورتي مي‌توان اين سرکشي‌ها را ممنوع ساخت که مقتضيات عاليۀ نظامي ضرورت آنرا ايجاب نمايد آنها فقط به طور استثناء و موقت خواهد بود.

دولت بازداشت‌کننده و دولت متبوع اسيران جنگي که بايد مورد سرکشي قرار گيرند مي‌توانند در صورت اقتضا بين خود ترتيب دهند که بعضي از هم‌ميهنان اسيران مذکور در سرکشي‌ها شرکت کنند.

نمايندگان کميته بين‌المللي صليب سرخ نیز از همين امتيازات بهره‌مند خواهند بود. تعيين نمايندگان مزبور بايد مورد پذيرش دولتي قرار گيرد که اسيران جنگي موضوع سرکشي در اختيار او هستند.

ماده ۱۲۷- دول معظمۀ متعاقد تعهد مي‌نمايند که در زمان صلح و در زمان جنگ متن اين قرارداد را در کشور خود به وسيع‌ترين ميزان ممکنه اشاعه دهند و مخصوصاً تدریس آن را در برنامه‌هاي تعليمات نظامي و در صورت امکان تعليمات کشوري بگنجانند به طوري که اصول آن معروف جامعه نيروهاي مسلح و نفوس آنان باشد.

مقامات نظامي يا غيرنظامي که در زمان جنگ مسئوليت‌هايي نسبت به اسيران جنگي برعهده دارند بايد متن اين قرارداد را موجود داشته و مقررات آن مخصوصاً به آنان تعليم شده باشد.

ماده ۱۲۸- دول معظمۀ متعاقد ترجمۀ اين قرارداد را با قوانين و آيين‌نامه‌هايي که ممکن است براي تأمين اجراي آن وضع نمايند به‌وسيله شوراي متحده سويس و در حين جنگ به‌وسيلۀ دول حامي به يکديگر ابلاغ خواهند کرد.

ماده ۱۲۹- دول معظمۀ متعاقد تعهد مي‌نمايند که کليه اقدامات تقنينيه لازم را براي تعيين مجازات‌هاي مناسب درباره کساني که مرتکب يا آمر هر يك از تخلفات عمده مقررات اين قرارداد به شرح ماده آني باشند به عمل آورند.

هر دولت متعاقد مکلف است اشخاصي را که متهم به ارتکاب يا آمر به ارتکاب يکي از تخلفات عمده هستند جستجو کنند و آنها را اعم از هر سمتي که دارند تسليم دادگاه‌هاي خرد نمايند.

دولت مزبور اگر بخواهد مي‌تواند طبق شرايط مقرر در قوانين خود اشخاص مزبور را براي دادرسي به یک دولت متعاقد ديگر که به تعقيب آنها ذيعلاقه باشد تسليم نمايد ولي مشروط به اينکه آن دولت دلايل اتهامي کافي عليه آن اشخاص داشته باشد. هر دولت متعاقد اقدامات لازم را به عمل خواهد آورد که قطع نظر از تخلفات عمده که در ماده آني بيان شده ساير اعمال مخالف مقررات اين قرارداد قطع شود.

در هر حال متهمین از تضمینات دادرسی و دفاع آزاد که از تضمینات مذکور در ماده ۱۰۵ این قرارداد و مواد مابعد آن کمتر نباشد برخوردار خواهند بود.

ماده ۱۳۰- تخلفات عمده که منظور ماده بالاست عبارت از تخلفاتی است که متضمن ارتکاب یکی از اعمال ذیل بر علیه اشخاص یا اموال مورد حمایت این قرارداد باشد:

قتل عمدی، شکنجه و رفتار خلاف انسانیت به انضمام آزمایشهای بیولوژی، ایراد تألمات شدید به عهد یا لطمه به تمامیت جسمانی یا سلامت، وادار ساختن اسیر جنگی به خدمت در نیروهای مسلح دولت خصم یا محروم ساختن او از حق دادرسی منظم و بیطرفانه طبق مفاد این قرارداد.

ماده ۱۳۱- هیچ دولت متعاهدی نمی‌تواند خود یا دولت متعاهد دیگری را از مسئولیتهایی که به علت تخلفات مذکور در ماده بالا به خود او یا به دولت متعاهد دیگر متوجه است معاف سازد.

ماده ۱۳۲- در مورد هرگونه ادعای نقض قرارداد برحسب تقاضای یک دولت متخاصم تحقیقاتی بر طبق ترتیبی که بین دولت‌های ذینفع داده خواهد شد به عمل خواهد آمد.

چنانچه بین دولت‌های مزبور نسبت به طرز تحقیق توافق حاصل نشود دول مزبور یک نفر داور انتخاب خواهند کرد که طرز اقدام را معین نماید.

پس از آنکه نقض قرارداد محرز شود دولت‌های متخاصم هر چه زودتر به آن پایان خواهند داد و از آن جلوگیری خواهند کرد.

بخش دوم مقررات نهائی

ماده ۱۳۳- این قرارداد به فرانسه و انگلیس تحریر شده و هر دو متن متساویاً معتبرند.

شورای متحده سوئیس ترجمه رسمی آن را به زبان روسی و اسپانیایی تهیه خواهد کرد.

ماده ۱۳۴- این قرارداد در روابط بین دولت‌های معظمه متعاهد جانشین قرارداد مورخ بیست‌وهفتم ژوئیه ۱۹۲۹ خواهد بود.

ماده ۱۳۵- در روابط بین دولت‌هایی که به موجب قرارداد لاهه راجع به قوانین و رسوم جنگ زمینی متعهد و ملتزم می‌باشند خواه تعهد مزبور طبق قرارداد ۲۹ ژوئیه ۱۸۹۹ و خواه طبق قرارداد مورد ۱۸ اکتبر ۱۹۰۷ باشد در صورتی که دولت‌های مزبور در این قرارداد شرکت کنند این قرارداد مگمل فصل دوم آئین نامه پیوست قراردادهای مذکور لاهه خواهد بود.

ماده ۱۳۶- این قرارداد که به تاریخ امروز است ممکن است تا ۱۲ فوریه ۱۹۵۰ به نام دولت‌های عضو کنفرانس که در تاریخ ۲۱ آوریل ۱۹۴۹ در شهر ژنو شروع شده و همچنین توسط دولی که در کنفرانس مزبور شرکت نکرده‌اند ولی در قرارداد مورخ ۲۷ ژوئیه ۱۹۲۹ شرکت دارند امضاء شود.

ماده ۱۳۷- این قرارداد هرچه زودتر به تصریب خواهد رسید و اسناد تصویب آن به برن تسلیم خواهد شد.

در موقع تسلیم هر سند تصویب صورت مجلسی تنظیم خواهد شد که یک نسخه مصدق آن توسط شورای متحد سوئیس به کلیه دولی که قرارداد را امضاء کرده‌اند یا الحاق خود را به آن اعلام نموده‌اند ارسال خواهد شد.

ماده ۱۳۸- این قرارداد شش‌ماه پس از آنکه لاقلاً دو سند تصویب تسلیم شود اعتبار خواهد یافت. بعداً برای هر دولت معظم متعاهد پس از شش‌ماه از تاریخی که سند تصویب خود را تسلیم کند معتبر خواهد بود.

ماده ۱۳۹- این قرارداد به محض اینکه اعتبار یافت برای الحاق هر دولتی که آن را امضاء نکرده باشد مفتوح خواهد بود.

ماده ۱۴۰- هر الحاق باید کتباً به شورای متحده سوئیس ابلاغ شود و شش ماه پس از تاریخ وصول ابلاغ اعتبار خواهد یافت.

شورای متحده سوئیس الحاق‌ها را به دولی که قرارداد را امضاء یا الحاق خود را اعلام کرده‌اند اطلاع خواهد داد.

ماده ۱۴۱- به محض اینکه موقعیت‌های مذکور در مواد ۲ و ۳ پیش آید بلافاصله تصویب‌ها و الحاق‌هایی که از طرف دول متخاصم قبل یا بعد از شروع مخاصمات یا اشغال تسلیم یا ابلاغ شده باشد رسمیت خواهد یافت. ابلاغ تصویب‌ها یا الحاق‌های واصله از دولت‌های متخاصم به توسط شورای متحده سوئیس به اسرع طرق صورت خواهد گرفت.

ماده ۱۴۲- هر یک از دول معظمه متعاهد حق فسخ این قرارداد را دارد.

فسخ آن باید کتباً به شورای متحده سوئیس اطلاع داده شود و شورای نامبرده مراتب را به کلیه دول معظمه متعاهد ابلاغ خواهد کرد.

فسخ پس از یکسال از تاریخ ابلاغ آن به شورای متحده سوئیس رسمیت خواهد یافت ولی چنانچه دولت فسخ‌کننده در جنگی وارد باشد مادام که عهدنامه صلح منعقد نشده و در هر حال مادام که عملیات استخلاص و بازگشت اشخاص مورد حمایت این قرارداد پایان نیافته رسمیت نخواهد یافت.

فسخ فقط درباره فسخ‌کننده معتبر است و نسبت به تعهداتی که دولت‌های متخاصم مکلفند به موجب اصول حقوق بشر ناشی از

رسوم مقرر بین ملل متمدن و قوانین انسانیت و مقتضیات وجدان عمومی اجرا نمایند بلا اثر خواهد بود.

ماده ۱۴۳- شورای متحده سوئیس این قرارداد را در دبیرخانه سازمان ملل متحد به ثبت خواهد رسانید. همچنین هر تصویب یا الحاق یا فسخی که در مورد این قرارداد دریافت نماید به دبیرخانه سازمان نامبرده اطلاع خواهد داد.
در تصدیق مراتب بالا امضاءکنندگان زیرکه اعتبارنامه‌های خود را تسلیم نموده‌اند این قرارداد را امضاء کردند.
در شهر ژنو به تاریخ ۱۲ اوت ۱۹۴۹ به زبانهای فرانسه و انگلیسی تحریر شد. نسخه اصلی در پایگانی کشور متحده سوئیس ضبط می‌شود. شورای متحده سوئیس یک رونوشت مصدق قرارداد را به هر یک از دولت‌های امضاءکننده و همچنین به دولتی که به این قرارداد ملحق شوند ارسال خواهد داشت.

بیوست شماره ۱

موافقت‌نامه نمونه راجع به بازگشت مستقیم اسیران جنگی و بستری شدن آنان در بیمارستانهای کشور بی‌طرف (رجوع شود به ماده ۱۱۰)

۱- اصول مربوط به بازگشت مستقیم و بستری شدن در کشور بیطرف

الف - بازگشت مستقیم به میهن

اشخاص ذیل مستقیماً به میهن خود اعاده خواهند شد:

۱- کلیه اسیران جنگی که بر اثر جراحی دچار معلولیت‌های ذیل شوند:

فقدان یک عضو، فلج، ناتوانی مفاصل یا غیره مشروط به اینکه ناتوانی مزبور لااقل عبارت از فقدان یک دست یا یک پا و یا معادل با فقدان یک دست یا یک پا باشد.

موارد ذیل معادل با فقدان یک دست یا یک پا تلقی می‌شود ولی ذکر این موارد نباید سبب شود که بر تغییر و تفسیر وسیع‌تری درباره بند بالا لطمه وارد آید.

الف) فقدان دست، فقدان کلیه انگشتان، فقدان شست و سبابه یک دست، فقدان پا یا فقدان کلیه انگشتان و استخوان‌های متارزین Metatarsiens یک پا.

ب) اعوجاج استخوان، فقدان فسخ استخوانی، جمع شدن پوست بر اثر جراحی که موجب سلب عمل یکی از مفاصل عمده یا کلیه مفاصل یک دست شود.

ج) پسودارتروز Pseudarthrose استخوان‌های بلند.

د) تغییر شکل ناشی از شکستگی استخوان یا سانحه دیگر که در نتیجه آن فعالیت یا استعداد حمل اشیاء سنگین فوق‌العاده تقلیل یافته باشد.

۲- کلیه اسیران جنگی مجروح که وضع جراحی آنها طوری مزمّن شده باشد که پیش‌بینی شود که مجروح مزبور با وجود معالجه در ظرف یکسال پس از تاریخ جراحی بهبودی نیابد. مثلاً مانند موارد ذیل:

الف) وجود قطعات گلوله در قلب ولو آنکه کمیسیون پزشکی مختلط در موقع معاینه اختلال مهمی مشاهده نکرده باشد.

ب) قطعات فلز در مغز یا ریه ولو آنکه کمیسیون پزشکی مختلط در موقع معاینه نتواند عکس‌العمل محلی یا عمومی مشاهده کند.

ج) استئومیلیت osteomyelitis که علاج آن در ظرف یکسال از تاریخ جراحی پیش‌بینی نشود و ظاهراً چنین معلوم باشد که به انکیلوز Ankylose یک مفصل یا به اختلالات دیگری که معادل فقدان یک دست یا یک پا باشد منتهی خواهد شد.

د) جراحی نافذ و چرکین مفاصل بزرگ.

ه) جراحی جمجمه با فقدان یا تغییر مکان نسج استخوانی.

و) جراحی یا سوختگی صورت با فقدان نسج و جراحی مربوط به وظایف الاعضاء.

ز) جراحی نخاع شوکی.

ج) جراحی اعصاب محیطی که عواقب آن معادل فقدان یک دست یا یک پا باشد و علاج آن بیش از یکسال از تاریخ وقوع جراحی طول بکشد مانند جراحی Plexus brachial یا Lombo sacre اعصاب وسطی یا سیاتیک و جراحی مشترک اعصاب ساعد و بازو و اعصاب مشترک ساق یا فخذ و غیره، جراحی مجزای اعصاب ساعد، بازو، ساق یا فخذ موجب بازگشت به میهن نخواهد بود مگر در صورت انقباضات یا اختلالات نوروتروفیک Neurotrophique مهم.

ط) جراحی جهات میزراه که عمل آنرا شدیداً لطمه زده باشد.

۳- کلیه اسیران جنگی بیمار که بیماری آنها طوری مزمّن شده باشد که علاج آنها با وجود معالجه در ظرف یکسال از تاریخ شروع بیماری پیش‌بینی شود مثلاً در موارد ذیل:

الف) سل متحول هر عضوی از بدن که طبق پیش‌بینی طبی نتوان به وسیله درمان در کشور بی‌طرف معالجه کرد یا لااقل بهبودی مهمی به آن بخشید.

ب) ذات‌الجنب چرکی.

ج) بیماری‌های شدید آلات تنفسی که ناشی از سل نبوده و غیرقابل علاج تصور شود مانند اتساع شدید مجاری ریه (با یا بدون برونشیت)، تنگ نفس مزمن*، برونشیت مزمن* که بیش از مدت یکسال اسارت طول بکشد، برونکتازی و غیره.

(*) رأی کمیسیون پزشکی مختلط بیشتر متکی به ملاحظات پزشک بازداشتگاه و پزشکان هم‌میهن اسیران جنگی و متکی به معاینه پزشکان متخصص متعلق به دولت بازداشت کننده خواهد بود).

د) بیماری‌های مزمن و شدید دستگاه جریان خون از قبیل عوارض دریچه‌ها و میوکارد که در دوره اسارت علائم عدم جریان بروز داده باشد ولو آنکه کمیسیون مختلط در موقع معاینه علائم مزبور را نبیند، عوارض پریکاردو عروق (بیماری بورگر Buerger، آنوریسم Aneurisme عروق بزرگ) و غیره.

۶- عوارض مزمن شدید جهازهاضمه از قبیل زخم معده یا قرحة اثنی‌عشر، عواتب عمل جراحی معده که در دوره اسارت صورت گرفته باشد، کاستریت Gostrite آنتریب Enterite یا کولیت Colite مزمن که بیش از یکسال طول بکشد و وضع عمومی مزاج را قویاً مختل سازد، استسقای کبد، کله سیستویاتی مزمن Cholecystopathie و غیره.

و) عوارض مزمن شدید آلات تناسلی و میزراه از قبیل بیماری‌های مزمن کلیه یا اختلالات ناشی از آن، نفرکتومی Nephrectomy به علت سل یکی از کلیه‌ها، پیلیت Pyelite مزمن یا ضیق مجرای مزمن، هیدروپیونفروز Hydroou Pyonephrose عوارض تناسلی شدید مزمن، بارداری و عوارض زایمان هنگامی که بستری شدن در کشور بی‌طرف غیرمقدور باشد و غیره.

ز) بیماری‌های مزمن و شدید دستگاه اعصاب مرکزی و محیطی از قبیل پسیکوزها یا پسیکونوروزهای مشهود Payshoses ou psychonevrosesma nifestes مانند صرع شدید و پسیکونوروز اسارت شدید و غیره که رسماً توسط یک نفر متخصص مشاهده شده باشد، هرگونه اپی‌لیس Epilepsei که رسماً توسط پزشک بازداشتگاه مشاهده شده باشد X، تصلب شرایین مغز، نوریت Nevrite، مزمن که بیش از یکسال طول بکشد و غیره.

ح) بیماری‌های مزمن شدید دستگاه نوروزتاتیف Neurovegetatif همراه با تقلیل عمده استعداد فکری یا جهانی: تقلیل وزن و تقلیل فعالیت عمومی.

ط) نابینایی دو چشم یا نابینایی یک چشم در حالی که دید چشم دیگر با وجود استعمال عینک اصلاحی کمتر از یک باشد، تقلیل دید که اصلاح آن لا اقل در مورد یک چشم بقرار $\frac{1}{4}$ میسر نباشد* سایر عوارض مهم چشم از قبیل گلوکوم، ایریتس Glaucome Iritis و کلوروئیدیت Chloroidite و تراخم و غیره.

ی) عوارض شنوایی از قبیل کرفی کامل یک گوش در حالی که گوش دیگر حرف عادی را از یک متر فاصله نشنود* و غیره.

ک) بیماری‌های شدید متابولیسم از قبیل دیابت تندی که مستلزم معالجه با انسولین باشد و غیره.

ل) عوارض شدید غدد ترشحی داخلی از قبیل تیرئوتوکسیکوز Thyreotexicose هیپوتیئوز Hypothireose، بیماری آدیسن Addison کاشکسی سیموندز Cachexie de Simmonds، تنای Tetanie.

م) بیماری‌های شدید و مزمن جهاز هماتوپویه‌تیک Hematopoiétique.

س) مسمومیت‌های شدید مزمن از قبیل ساتورنیسم Saturnisme و هیدرارژیسم Hydargyrsme و مسمومیت مرفین و کوکائین و الکلیسم و مسمومیت با گاز یا تشعشع و غیره.

ع) عوارض مزمن اعصاب محرکه با اختلالات عملی مشهود از قبیل آرتروزهای Arthroees تغییرشکل‌دهنده، پولیاتریت متحول مزمن درجه اول و دوم Polyerthrite رماتیسم با مظاهر کلینیکی شدید و غیره.

ت) عوارض جلدي مزمن و شدید که در مقابل معالجه مقاومت کند.

ص) هرگونه نئوپلاسم خبیثه Neoplasme Melin.

ق) بیماری‌های عفونی مزمن شدید که پس از شروع تا مدت یکسال باقی می‌ماند از قبیل مالاریا با اختلالات عضوی بارز، اسهال خونی آمیبی یا باسیلی با اختلالات عمده، سیفلیس درجه ۲ اعصاب حفره‌ای که در مقابل معالجه مقاومت کند. جذام و غیره.

ر) کمی ویتامین شدید یا کم‌بینه‌گی شدید.

ب) بستری شدن در بیمارستان در کشور بیطرف

اشخاص ذیل برای بستری شدن در بیمارستان در کشور بیطرف معرفی خواهند شد:

- ۱- کلیه اسیران جنگی مجروح که در اسارت قابل علاج نباشند ولی در صورت بستری شدن در کشور بیطرف بتوان آنها را معالجه نمود یا بهبودی مهمی به‌حالشان بخشید.
- ۲- اسیران جنگی که مبتلا به هر نوع سل در هر عضو بدن باشند و معالجه آنها در کشور بیطرف احتمالاً موجب علاج آنان خواهد شد به استثنای سل درجه اول که قبل از اسارت معالجه نشده باشد.
- ۳- اسیران جنگی که مبتلا به هرگونه بیماری باشند که مستلزم معالجه یکی از اعضای جهاز تنفسی، دوران دم، هاضمه، اعصاب، احساس، تناسلی و میزراه، جلدي، محرکه و غیره باشد و معالجه آن ظاهراً در کشور بیطرف مؤثرتر از حالت اسارت باشد.

- ۴- اسیران جنگی که در اسارت به علت درد کلیه غیر سلی کلیه آنها برداشته شده و یا مبتلا به اوستومیلیت Osteomyelite در حال علاج یا در حال کمون و یا مبتلا به دیابت قندی باشند که مستلزم معالجه با انسولین نباشد و غیره.
  - ۵- اسیران جنگی مبتلا به نوروز Nevrose که بر اثر جنگ یا بر اثر اسارت پیدا شده باشد. نوروزهای اسارتی که پس از سه ماه بستری شدن در بیمارستان کشور بی طرف معالجه شود یا بعد از سه ماه به طور وضوح رویه بهبودی قطعی نرود مبتلایان آن به میهن خود اعاده خواهند شد.
  - ۶- کلیه اسیران جنگی که مبتلا به مسمومیت مزمن شده باشند (گازها، فلزات، مواد قلیایی و غیره) و احتمال معالجه آنها در کشور بی طرف بیشتر باشد.
  - ۷- کلیه اسیران جنگی از طائفه نسوان که حامله یا تازه‌زا باشند به اتفاق کودکان شیرخوار و اطفال کوچک آنها.
- اشخاص ذیل از بستری شدن در کشور بی طرف مستثنی خواهد بود:
- ۱- کلیه موارد پسیکوز psychose که رسماً تشخیص شده باشد.
  - ۲- کلیه بیماریهای عصبی عضوی یا حرکتی که عرفاً لاعلاج‌اند.
  - ۳- کلیه بیماریهای واگیردار در دوره واگیری به استثنای سل.

۲- ملاحظات عمومی

- ۱- شرایط معینه فوق باید به طور کلی در کمال سعه نظر تفسیر و اجرا شود. حالات نوروپاتی و پسیکوپاتی Etats nevropathiques et psychopathiques در اثر جنگ یا اسارت ظاهر شود باید مخصوصاً از این سعه نظر برخوردار شوند.
- اسیران جنگی که چندین زخم برداشته‌اند و هیچ‌یک از آنها جداگانه مجوز اعاده به میهن نیست با توجه به حالت روحی آنها که ناشی از تعدد زخمهاست با همان سعه نظر مورد معاینه قرار خواهند گرفت.
- ۲- کلیه موارد غیر قابل تردیدی که حق اعاده مستقیم به میهن می‌دهد (قطع یکی از اعضاء، نابینائی یا کوری کامل، سل ریوی مفتوح، بیماری دماغی، نئوپلاسم بدخیم و غیره) هرچه زودتر توسط پزشکان بازداشتگاه و کمیسیون‌های اطباء نظامی که توسط دولت بازداشت کننده تعیین می‌شوند معاینه و به کشور خود بازگشت داده خواهند شد.
- ۳- بیماریها یا زخمهای مربوط به قبل از جنگ که شدت نیافته باشند و همچنین زخمهای جنگ که مانع عودت بخدمت نظام شده باشد سبب حق بازگشت به میهن نخواهد گردید.
- ۴- مقررات حاضر در کلیه دول متخاصم به یک نحو تفسیر و اجرا خواهد شد. دولت‌ها و مقامات ذیربط کلیه تسهیلات لازم را برای کمیسیون‌های پزشکی مختلط در اجرای وظیفه خود فراهم خواهند ساخت.
- ۵- مثال‌های مذکور در قسمت (۱) فوق فقط به عنوان مورد نمونه ذکر گردیده است. کسانی که وضعشان کاملاً با این مقررات تطبیق نکند با روح مفاد ماده ۱۱۰ این قرارداد و با اصول مندرج در این موافقت‌نامه مورد قضاوت قرار خواهند گرفت.

پیوست شماره ۲

آیین‌نامه کمیسیون‌های پزشکی مختلط

(رجوع شود به ماده ۱۱۲)

- ماده ۱- کمیسیون‌های پزشکی مختلط مذکور در ماده ۱۱۲ قرارداد مرکب از سه عضو خواهند بود که دو نفر از آنها متعلق به یک کشور بی طرف بوده و نفر سوم توسط دولت بازداشت کننده معین خواهد شد. ریاست کمیسیون با یکی از اعضای بی طرف خواهد بود.
- ماده ۲- دو عضو بی طرف بر حسب تقاضای دولت بازداشت کننده توسط کمیته بین‌المللی صلیب سرخ با موافقت دولت حامی تعیین خواهند شد. محل اقامت آنها خواه در کشور خودشان خواه در کشور بی طرف دیگر و خواه در کشور بازداشت کننده باشد علی السویه است.
- ماده ۳- اعضای بی طرف باید توسط دولت‌های متخاصم مورد پذیرش واقع شوند و دولتهای نامبرده موافقت خود را به کمیته بین‌المللی صلیب سرخ و دولت حامی اعلام خواهند داشت. به محض اعلام این موافقت انتصاب اعضای مزبور رسمیت خواهد یافت.
- ماده ۴- یک عده اعضای علی البدل نیز به تعداد کافی معلوم خواهند شد که در صورت لزوم جانشین اعضاء اصلی شوند. تعیین آنها با اعضاء اصلی یکجا و یا لامحاله در اسرع وقت صورت خواهد گرفت.
- ماده ۵- چنانچه کمیته بین‌المللی صلیب سرخ به علتی قادر به تعیین اعضا بی طرف نباشد اعضاء مزبور توسط دولت حامی تعیین خواهند شد.
- ماده ۶- حتی الامکان یکی از دو عضو بی طرف پزشک و دیگری جراح خواهد بود.
- ماده ۷- اعضاء بی طرف در قبال دولت متخاصم از استقلال کامل برخوردار خواهند بود و دول مزبور باید همه‌گونه تسهیلات را برای اجرای وظیفه آنان فراهم آورند.

ماده ۸- کمیته بین‌المللی صلیب سرخ با موافقت دولت بازداشت‌کننده در موقع انتصابات مذکور در مواد ۲ و ۴ این آیین‌نامه شرایط خدمت اشخاص ذینفع را تبیین خواهد نمود.

ماده ۹- همینکه پذیرش اعضاء بی‌طرف برسد کمیسیونهای پزشکی مختلط هرچه زودتر و در هر حال در ظرف سه ماه از تاریخ پذیرش شروع به کار خواهند کرد.

ماده ۱۰- کمیسیونهای پزشکی مختلط کلیه اسیران موضوع ماده ۱۱۲ قرارداد را معاینه و بازگشت آنها را به میهن یا استثناء از بازگشت و یا تعلیق بازگشت آنها را به معاینه ثانوی پیشنهاد خواهند کرد. رأی کمیسیونها با به اکثریت آراء خواهد بود.

ماده ۱۱- رأی کمیسیون در هر مورد به خصوص در طرت یکماه از تاریخ معاینه به دولت بازداشت‌کننده و دولت حامی و کمیته بین‌المللی صلیب سرخ ابلاغ خواهد شد. به‌علاوه کمیسیون پزشکی مختلط رأی متخذه درباره هر اسیری را که معاینه نموده به خود او ابلاغ خواهد نمود و به کسانی که برای بازگشت به میهن پیشنهاد کرده گواهینامه‌ای طبق نمونه پیوست تسلیم خواهد کرد.

ماده ۱۲- دولت بازگشت‌کننده مکلف است آراء کمیسیون پزشکی مختلط را در ظرف سه ماه از تاریخ ابلاغ به موقع اجراء گذارد.

ماده ۱۳- درکشوری که فعالیت یک کمیسیون پزشکی مختلط مورد ضرورت است اگر پزشک بی‌طرف وجود نداشته باشد و اگر به علتی تعیین پزشکان بی‌طرف مقیم کشور دیگر میسر نباشد دولت بازداشت‌کننده با موافقت دولت حامی یک کمیسیون پزشکی تشکیل خواهد داد که همان وظایف کمیسیون پزشکی مختلط را به استثنای مفاد مواد ۱ و ۲ و ۳ و ۴ و ۶ و ۸ این آیین‌نامه انجام خواهد داد.

ماده ۱۴- کمیسیونهای پزشکی مختلط به طور دائم انجام وظیفه خواهند کرد و هر بازداشتگاه در فواصلی که کمتر از شش ماه نباشد سرکشی خواهند کرد.

پیوست شماوه ۳

آیین‌نامه اعانات دسته جمعی به اسیران جنگی

(رجوع شود به ماده ۷۳)

ماده ۱- معتمد اجازه خواهند داشت امانات محتوی اعانات دسته‌جمعی را که ابواب جمع آنها می‌شود به کلیه اسیرانی که از نظر اداری جزو بازداشتگاه آنها باشند به انضمام کسانی که در بیمارستانها یا در زندانها یا در سایر دارالتأدیبه‌ها اقامت دارند تقسیم نمایند.

ماده ۲- تقسیم امانات محتوی اعانات دسته‌جمعی طبق دستور اهداکنندگان و موافق نقشه‌ای که معتمدین ترتیب خواهند داد صورت خواهد گرفت. لیکن تقسیم کمک‌های طبیبی مرحجاً با موافقت سرپرستان انجام خواهد شد و سرپرستان می‌توانند در بیمارستانها و نقاهت‌خانه‌ها از دستور اهداء کنندگان تا حدی که حوائج بیماران ایجاب می‌نمایند تجاوزکنند. در حدودی که بدین طریق تعیین می‌شود تقسیم هدایا همواره به طرز عادلانه صورت خواهد گرفت.

ماده ۳- برای رسیدگی کم و کیف کالاهای رسیده و تهیه گزارش مبسوطی درباره آن جهت اهداءکنندگان معتمدین و معاونین آنها اجازه خواهد یافت به محل‌های ورود امانات که نزدیک به بازداشتگاه باشد بروند.

ماده ۴- به معتمدین تسهیلات لازم داده خواهد شد که رسیدگی و معلوم نمایند آیا تقسیم اعانات دسته جمعی در کلیه تقسیمات و ملحقات بازداشتگاه طبق دستورشان انجام گرفته یا خیر.

ماده ۵- معتمدین اجازه خواهند داشت نمونه‌ها یا پرسشنامه‌هایی مربوط به اعانات دسته جمعی (تقسیم، احتیاجات، مقادیر و غیره) برای ارسال به اهداکنندگان بکنند یا به توسط معتمدین دسته‌های کار یا توسط سرپرستان بیمارستانها و نقاهت‌خانه‌ها بکنند. این نمونه‌ها یا پرسشنامه‌ها بدون فوت وقت برای اهداکنندگان ارسال خواهد شد.

ماده ۶- محض تأمین تقسیم منظم اعانات دسته جمعی بین اسیران جنگی بازداشتگاه و احیاناً به منظور تأمین احتیاجاتی که با ورود دسته‌های جدید جنگی پیش خواهد آمد معتمدین می‌توانند از اعانات دسته‌جمعی مقداری ذخیره ترتیب دهند و نگاهدارند. برای این منظور انبارهای متناسب در اختیار آنان گذاشته خواهد شد. هر انباری دو قفل خواهد داشت که کلید یکی نزد معتمد و کلید دیگری نزد فرمانده بازداشتگاه خواهد بود.

ماده ۷- در صورت وصول ملبوس، هر اسیر جنگی لافل مالکیت یک دست لباس کامل را حفظ خواهد کرد. چنانچه یک نفر اسیر بیش از یکدست لباس داشته باشد معتمد بازداشتگاه مجاز خواهد بود از کسانی که سهم بیشتری دارند ملبوس زیادی یا بعضی از قطعات را که تعداد آنها اضافه بر واحد باشد بگیرد و این در صورتی است که چنین اقدامی برای رفع احتیاجات اسیران جنگی محروم‌تر ضروری باشد. معهدا زیرپوش و جوراب و کفش اضافی را که مازاد آن منحصر به یک دست یا یک جفت اضافی باشد نمی‌توان گرفت مگر در صورتی که هیچ وسیله دیگری برای تهیه این اشیاء جهت اسیر محروم دیگری موجود نباشد.

ماده ۸- دول معظمه متعاهد و بالاخص دول بازداشت‌کننده هر نوع خریدی را به حداکثر امکان و با به میزان مقررات مربوط به خواربار عمومی در خاک به منظور تقسیم اعانات مشترک به اسیران جنگی اجازه خواهد داد. همچنین انتقال وجوه و اقدامات مالی و فنی و اداری را که برای خریدهای مزبور می‌شود تسهیل خواهند کرد.

ماده ۹- مقررات فوق با حق اسیران جنگی نسبت به دریافت اعانات دسته‌جمعی قبل از ورود به بازداشتگاه یا در حین انتقال و همچنین با

حق نمایندگان دول حامی و نمایندگان کمیته بین‌المللی صلیب سرخ یا هر دستگاه تعاونی دیگر که ایصال این اعانات و تقسیم آنها را بین ذوی الحقوق به هر طریق مقتضی عهده‌دار گردند مانع‌الجمع نیست.

پیوست شماره ۴

ب - کارت اسارت

(رجوع شود بماده ۷۰)

با حروف درشت و خوانا نوشته شود		۱ - دولت متبوع اسیر
۲ - نام خانوادگی	۳ - نام کوچک (بتمام حروف)	۴ - نام کوچک پدر
۵ - تاریخ تولد	۶ - محل تولد	
۷ - درجه		
۸ - شماره		
۹ - آدرس خانواده		
۱۰ - تاریخ اسارت (یا) از (بازداشتگاه شماره - بیمارستان وغیره) محلی که آمده		
۱۱ - الف - سلامت کامل ب - مجروح نیست ج - معالجه شده - د - درحال نفاخت		
ه - بیمار و - جراحت مختصر ز - جراحت شدید .		
۱ - وجه		
۱۲ - آدرس فعلی اینجانب: شماره اسیری		
نام بازداشتگاه		
۱۳ - تاریخ		
۱۴ - امضاء		
قسمت های زائد حذف شود. باین مطالب نباید چیزی اضافه کرد. رجوع شود به توضیحات		
ظهور ورقه		
پست اسیران جنگی	کارت دستگیری اسیران جنگی	پست مجانی
۲ - ظهر	این کارت باید بلافاصله پس از دستگیری هر اسیر جنگی یا هر وقت که آدرسش عوض میشود و به بیمارستان یا بازداشتگاه دیگر انتقال می یابد توسط اسیر جنگی پر شود .	
ژنو	آژانس مرکزی	
سوئیس	اسیران جنگی	
	کمیته بین المللی	
	صلیب سرخ	
	این کارت غیر از کارت مخصوصی است که اسیر جنگی حق دارد برای خانواده خود بفرستد .	

تبره - این نمونه باید بدویاسه زبان اسیر جنگی و زبان دولت بازداشت کننده تهیه شود قطع حقیقی آن ۱۵ X ۱۰/۵ سانتی متر است .

بیوست شماره ۴
 ج - کارت و نامه مخصوص مکاتبات
 (رجوع شود بنامه ۷۱)
 ۱ - کارت

مکاتبات اسیران جنگی	
کارت پستال	پست مجالی
فرستنده	گیرنده
نام و نام خانوادگی	
تاریخ و محل تولد	مقصد
شماره اسیر	
نام بازداشتگاه	خیابان
کشور مبدأ	کشور
	استان
تاریخ :	
ظهور	
فقط روی سطور و خیلی خوانا نوشته شود .	

تیسره - این نمونه باید بدویا سه زبان من جمله بزبان مادری اسیر جنگی وزبان کشور بازداشت کننده تهیه شود . قطع واقعی آن ۱۵ × ۱۰ سانتی متر است .

پیوست شماره ۴

د - آگهی فوت

(رجوع شود بماده ۱۲۰)

آگهی فوت	
دولت متبوع اسیر متوفی	(نام مقام ذصلاحیت)
	نام و نام خانوادگی
	نام کوچک پدر
	محل و تاریخ تولد
	محل و تاریخ فوت
	درجه و شماره (شماره پلاک هویت)
	آدرس خانواده
	کجا و کی اسیر شده
	علت و کیفیات فوت
	محل دفن
	آیا قبر علامت دارد و خانواده متوفی میتواند بعداً آنرا پیدا کنند ؟ اشیاء متوفی توسط دولت بازداشت کننده نگاهداشته شده یا با اضماع این آگهی ارسال شده. اگر ارسال شده بچه وسیله بوده ؟
	آیا شخصی که هنگام بیماری متوفی یا دم آخر حاضر بوده (پزشک - کشیش - رفیق اسارت) میتواند در این ورقه یا پیوست توضیحاتی در باب دم آخر و دفن متوفی بدهد .
تاریخ و مهر و امضاء مقام ذصلاحیت	
امضاء و نشانی دوفتر شاهد	

تپهر - این نمونه آگهی باید به دو یاسه زبان من جمله بزبان مادری اسیر جنگی و زبان دولت بازداشت کننده تهیه بشود . قطعاً واقعی آن ۲۱ × ۳۰ سانتی متر است .

پیوست شماره ۴

۵ - گواهی بازگشت به میهن

(رجوع شود به پیوست ۲ ماده ۱۱)

گواهی نامه بازگشت به میهن

تاریخ:	
بازداشتگاه:	
بیمارستان:	
نام:	
نام خانوادگی:	
تاریخ تولد:	
درجه:	
شماره نظامی:	
شماره اسیر:	
جراحی - بیماری:	
رأی کمیسیون:	

رئیس کمیسیون پزشکی مختلط:

الف - بازگشت مستقیم به میهن .

ب - بستری شدن در کشور بیطرف .

ک - ب معاینه مجدد در کمیسیون بعدی |

پیوست شماره ۵

آیین‌نامه نمونه راجع به حواله‌های ارسالی توسط اسیران جنگی

به کشور خودشان

(رجوع شود به ماده ۶۳)

- ۱- آگهی مذکور در بند سوم از ماده ۶۳ حاوی اطلاعات ذیل خواهد بود:
  - الف) شماره نظامی مذکور در ماده ۱۷- درجه - نام و نام خانوادگی اسیر جنگی فرستنده حواله.
  - ب) نام و نشانی گیرنده حواله در کشور مقصد.
  - ج) ذکر مبلغی که باید پرداخت شود به پول کشور بازداشت کننده.
- ۲- این آگهی به امضای اسیر جنگی خواهد رسید. چنانچه بی‌سواد باشد علامتی در این ورقه خواهد گذاشت و علامت مزبور توسط یک نفر شاهد گواهی خواهد شد. معتمد نیز این آگهی را امضاء خواهد کرد.
- ۳- فرمانده بازداشتگاه گواهی‌نامه‌ای به این آگهی پیوست و گواهی خواهد کرد که موجودی بستانکار حساب اسیر جنگی ذیربط کمتر از مبلغ حواله نیست.
- ۴- این آگهی‌ها ممکن است به صورت فهرست هم تنظیم شود و هر برگ فهرست‌های مزبور توسط معتمد گواهی و امضاء و صحت آن توسط فرمانده بازداشتگاه تصدیق خواهد شد.